

Utlåtande 2004:151 RI (Dnr 305-1017/2004)

Tillväxt Stockholm – Småföretagsdelegationens rapport med förslag till åtgärder

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Småföretagsdelegationens rapport Tillväxt Stockholm godkänns med vad föredragande borgarråd anför.
2. Stadens nämnder ges i uppdrag att genomföra de föreslagna åtgärderna inom respektive område.
3. Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att uppmana dotterbolagen att genomföra de föreslagna åtgärderna inom respektive område.
4. Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att uppmana styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB att följa genomförandet av åtgärderna och att återrapportera till kommunstyrelsen.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Ärendet

År 2000 startade Stockholms Stads Småföretagsdelegation. Huvudsyftet för delegationen är att identifiera kommunala regler och hinder som skapar problem för stadens företagare. Under våren 2003 tog några av delegationens medlemmar initiativ till ett tillväxtprojekt. Frågan som ställdes var följande: "Vad kan göras inom ramen för Småföretagsdelegationen för att få fart på Stockholms tillväxt?". Resultatet blev ett drygt 50-tal förslag till åtgärder i rapporten Tillväxt Stockholm – *bilaga 2*.

Helt avgörande för utvecklingen av stockholmsregionen är att den internationella konkurrenskraften bibehålls och helst förstärks, vilket förutsätter ett

livskraftigt och dynamiskt näringsliv och en långsiktig hållbarhet. Det är också ekonomisk tillväxt som skapar såväl ökad sysselsättning som de resurser som behövs för att finansiera behoven inom offentligt finansierad verksamhet.

Tillväxt Stockholm i sammanfattning

Den senaste tiden har flera rapporter kommit som visar att tillväxten och konjunkturen nu håller på att förstärkas i Stockholm. Under ett antal år har dock läget sett helt annorlunda ut med bl.a. ökade konkurser, stigande arbetslösheten och högre kostnader för kommunerna.

Det är mot denna bakgrund – samt att staden tidigare inte har lagt ned tillräckliga insatser för att understödja företagandet i stockholmsregionen – som Småföretagsdelegationen har tagit initiativ till ett tillväxtprojekt. Målet för detta projekt har varit och är att lyfta huvudstadsregionen till att bli norra Europas främsta tillväxtregion.

Inom Småföretagsdelegationen har sju arbetsgrupper var för sig arbetat med att identifiera åtgärder/uppdrag som ryms inom stadens fögderi. Småföretagsdelegationen har arbetat med följande områden.

1. Stockholmsandan,
2. förkortade kommunala ledtider,
3. lokalförsörjning i hela staden,
4. bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov,
5. tillväxtovalen,
6. infrastruktur och bostäder,
7. mångfald med tillgänglig arbetskraft.

Om förslagen genomförs, samtidigt som konjunkturen tar fart, bedömer delegationen att Stockholm kommer att kunna återta positionen som norra Europas tillväxtregion. För att få bästa tänkbara utväxling krävs även insatser från statsmakternas sida. Enligt Småföretagsdelegationen handlar det exempelvis om vissa förändringar inom skattesystemet och att regelförenklingsarbetet inom Simplex snabbas på. Det handlar också om att säkerställa tillräcklig flygkapacitet i regionen. Antalet direktflyglinjer till Arlanda måste öka.

Ärendets beredning

Tillväxtdokumentet har utformats av Svenskt Näringsliv, Företagarna i Stockholm stad, Stockholms Hantverksförening, Föreningen för tillväxt, Svensk Handel Region Stockholm, Företagsgrupperna i Storstockholm, Stockholms

Handelskammare samt företagare från små- och medelstora företag i Stockholm. Stockholms Näringslivskontor AB har stått för sekreterarskapet.

Ärendet har behandlats i styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB som beslutade att i huvudsak godkänna inriktningen i Småföretagsdelegationens tillväxtdokument samt överlämna ärendet till kommunfullmäktige för behandling och att föreslå kommunfullmäktige att uppdra åt Stockholms Näringslivskontor AB att följa upp genomförandet av fullmäktiges beslut. Därutöver ställer sig styrelsen i huvudsak bakom inriktningen i dokumentet. Slutligt beslut vad avser de enskilda punkterna fattas av kommunfullmäktige som måste väga förslagen mot andra angelägna samhällsmål.

Remisser

Tillväxtdokumentet har remitterats till stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB, utbildningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna i Liljeholmen, Katarina-Sofia, Hässelby-Vällingby samt arbetsmarknads- och integrationsberedningen.

Nära nog samtliga remissinstanser påtalar vikten av en god Stockholmsanda samt att de kommunala ledtiderna kortas. Östersjösamarbetet är en fråga som nämns som positivt av flertalet remissinstanser. Det gäller även förslagen om ökad samverkan mellan skola och näringsliv, grundläggande yrkesutbildning för vuxna samt att studie- och yrkesutbildningen förstärks. Ett ökat bostadsbyggande nämns av flera remissinstanser som en viktig tillväxtfaktor. Flera av trafikåtgärderna ställer sig remissinstanserna positiva till.

Mina synpunkter

Stockholmsregionen har unika förutsättningar för att bidra till landets tillväxt. Regionen har en stor, tät och dynamisk marknad med en mångfald av branscher. Marknaden kännetecknas av hög innovationstakt, hög utbildnings- och forskningsintensitet, hög specialisering och stor rörlighet. I Stockholm genereras drygt en fjärdedel av landets bruttonationalprodukt. Det innebär att Stockholms ekonomiska tillväxt har stor betydelse för hela Sveriges ekonomiska utveckling samtidigt som vi inte får bortse ifrån att Stockholm i hög grad också är helt beroende av utvecklingen i övriga landet.

Ett viktigt steg i riktningen att skapa bättre förutsättningar för såväl företagen som för utvecklingen i staden är rapporten Tillväxt Stockholm som Småföretagsdelegationen har utarbetat.

Jag ser mycket positivt på det arbete som delegationen har genomfört och presenterat för staden. Nu är det viktigt att vi tillsammans följer stadens arbete med förslagen i åtgärdsprogrammet och att vi fortsätter dialogen och vårt gemensamma arbete för att främja utvecklingen av den ekonomiska tillväxten i hela stockholmsregionen. De små och medelstora företagen i Stockholm spelar en helt avgörande roll för att Stockholm ska ta platsen som Norra Europas ledande ekonomiska tillväxtregion och verkligen bli en av Europas mest spännande regioner.

Om stockholmsregionen ska vara redo att snabbt möta kommande högkonjunktur krävs en utvecklad samverkan mellan staden och näringslivet i Stockholm, en samverkan som Småföretagsdelegationens arbete är ett bra exempel på. Resultatet av deras arbete innebär stora utmaningar för staden och för företagen, som samtliga parter är beredda att ta itu med.

Jag vill i sammanhanget framhålla att staden under nuvarande majoritet redan har genomfört flera tillväxtfrämjande åtgärder och har fokuserat på detta redan från början i syfte att skapa bättre förutsättningar för tillväxt och hållbar utveckling.

Exempelvis har staden fått en ny organisation för näringslivsfrågor som bättre svarar upp mot de krav och förväntningar som ställs på en modern internationell storstad. Vidare kommer det att ha påbörjats 20 000 nya bostäder inom mandatperiodens slut och flera viktiga beslut har fattats om stora infrastrukturprojekt. Därutöver arbetar staden intensivt med Kista Science City, Söderortsvisionen och utvecklingen av Norra stationsområdet. Detta bara för att nämna några åtgärder.

Rapporten Tillväxt Stockholm

Småföretagsdelegationens förslag Tillväxt Stockholm har sänts ut till ett tiotal remissinstanser. Det är glädjande att konstatera det stora engagemang och intresse som visats för åtgärdsprogrammet, och att remissinstanserna överlag är positivt inställda till Småföretagsdelegationens arbete. Det kommer att underlätta genomförandet av förslagen.

Min bedömning är att flertalet av förslagen går att genomföra. Förslagen är rimliga och balanserade och tillsammans bör de ge en positiv effekt på Stockholms utveckling och för att stärka relationen mellan staden och näringslivet. Arbetet med förslagen kommer att kunna följas på näringslivskontorets hemsida www.snk.stockholm.se och redan nu, vilket flera av remissinstanserna har redovisat, kan vi se att en del av åtgärderna är påbörjade och genomförda, exempelvis följande.

- *Bjud in politiker på höga nivåer från Stadshuset till ett seminarium och en rundabordsdiskussion kring Stockholmsandan:* Den 3 juni 2004 ägde "Stockholmsmötet" rum. Ledande företagare mötte stadens politiker och diskuterade hur ett bättre samarbete mellan staden och näringslivet, dvs. hur en ny Stockholmsanda kan bidra till att göra Stockholm till den mest spännande regionen i Norra Europa. Mötet markerade inledningen på ett fördjupat samarbete mellan stadens ledning och näringslivet.
- *Upprätta en tydlig kommunikationsstrategi:* Styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB har beslutat om en ny kommunikationsstrategi för näringslivskontoret och dess dotterbolag Stockholm Visitors Board och Business Arena Stockholm som ett led i konsolideringen av stadens marknadsföring och näringslivsarbete.
- *Höj parkeringsnormen vid nyproduktion:* Detta förslag har staden redan beslutat om. Parkeringsnormen är höjd i innerstan från 0,48 till 0,55 per lägenhet. I ytterstan från 0,18 till 0,22.
- *Höj boendeparkeringsavgifterna och bygg fler och bättre infartsparkeringar:* Avgiften är höjd och infartsparkeringar byggs ut i samband med miljöavgiftsförsöket.
- *Fråga företagare varför de har valt Stockholm som sin stad:* Näringslivskontoret har genomfört en sådan undersökning. Företag som har sina huvudkontor lokaliserade till Stockholm har intervjuats.
- Gatu- och fastighetskontoret arbetar också med bl a följande förslag: *Återinrätta lastnings- och lossningsgruppen. Utöka tillåtna tider för varutransporter i innerstaden. Nyttoparkeringstillståndens utformning.* Förslaget om att vissa grupper skulle kunna medges en längre uppställningstid kommer att beaktas då ett förslag till nya villkor tas fram.

Till de konkreta förslagen i punktform som staden nu har att ta ställning till har jag nedanstående att anföra. Liksom näringslivskontoret poängterar handlar det om de föreslagna åtgärderna, medan textavsnitten står för delegationens medlemmar.

Idén om att bygga bostäder på Årstalänken är jag i huvudsak positiv till. Frågan behöver dock beredas innan slutlig ställning kan tas. Gatu- och fastighetsnämnden anför också att denna fråga bereds inom ramen för stadens 20K-projekt (20 000 nya bostäder).

Det är viktigt med lokaler i olika prisklasser, inte minst för hantverksyrken. Näringslivskontoret har i uppdrag att undersöka vilka möjligheter som står till buds för att lösa denna problematik. Det är emellertid inte aktuellt att åter starta ett kommunalt lokalfastighetsbolag. Det viktigt att staden och näringsli-

vet i *samverkan* arbetar i samma riktning och tar ett eget ansvar var för sig för att uppfylla målen.

Stockholms stad kommer senare i höst att ta ställning till ett förslag om arbetsmarknadspolitiska riktlinjer. I riktlinjerna kommer närliggande och flera av de förslag som Småföretagsdelegationen presenterar att behandlas i syfte att utveckla företagandet och för att skapa goda förutsättningar för näringslivet. Ambitionen från stadens sida är att sambehandla de arbetsmarknadspolitiska riktlinjerna med ett nytt näringslivspolitiskt program, som för närvarande bereds inom staden. Kring dessa frågor är samverkan och samarbete mellan de olika parterna nyckelord.

När det gäller hamn- och sjöfartsfrågor är dessa av utomordentlig vikt för utvecklingen i regionen. Självklart kommer Stockholms stad i samverkan med andra regionala aktörer att säkerställa tillräcklig hamnkapacitet även i framtiden. Stadsledningskontoret utreder för närvarande den framtida hamnstrukturen i regionen.

Några förslag handlar om stora infrastruktursatsningar och förändringar i regelverket t.ex. vad gäller andrahandsuthyrning av bostäder. Det är viktiga frågor, speciellt de om förbättrad infrastruktur. Stockholms stad råder emellertid inte över dessa förslag då de är en statlig angelägenhet. Därutöver finns även förslag som landstinget förfogar över.

Med undantag av vad som ovan angivits och att det står klart att flera förslag ligger utanför stadens möjlighet att påverka genom konkreta beslut och att även näringslivet i flera avseenden måste matcha stadens insatser för att utväxling skall kunna ske, anser jag att förslagen i Tillväxt Stockholm är såväl angelägna som realistiskt genomförbara och att de bör genomföras skyndsamt.

Det är viktigt att ta hänsyn till vad miljö- och hälsoskyddsnämnden anför i sitt remissvar. Det är viktigt att stimulera tillväxten i Stockholm, men att detta också måste ske i enlighet med gällande miljö- och hälsoskyddslagstiftning. Satsningen på tillväxt måste gynna och stödja en utveckling mot långsiktig hållbarhet i enlighet med stadens inriktningsmål.

Det är en viktig föresats att stärka dialogen mellan staden och näringslivet. Ett sådant anslag kan exemplifieras genom t.ex. stadens Miljöcentrums sätt att arbeta. För att åstadkomma en hållbar utveckling är det viktigt att också företagen arbetar mer aktivt med en miljödriven affärsutveckling. Detta innefattar alla branscher och företag och begränsar sig inte till de mer renodlade miljöteknikföretagen. Miljöfrågorna är ett tvärspektoriellt område med betydande utvecklingspotential.

I stadens övergripande näringslivspolitiska program som förväntas beslutas om under hösten 2004 kommer aspekterna om miljödriven affärsutveckling att

utvecklas. I detta arbete kan det också handla om att skapa tydliga incitament för att på mer bred front arbeta med miljöfrågorna. Det kan t.ex. handla om kunskapsspridning till hela näringslivet, men också om att säkerställa riskkapital till den renodlade miljöteknikbranschen.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. delvis godkänna föredragande borgarråds förslag till beslut
2. avbryta försöket med trängselskatter/biltullar
3. uttala att Bromma flygplats skall finnas kvar även efter 2011
4. påbörja projekteringsarbetet med Österleden
5. påbörja projekteringsarbetet med Förbifart Stockholm
6. därutöver anföras.

Mot bakgrund av den allvarliga situation Stockholm befinner sig i är det angeläget att åtgärder vidtas för att få fart på tillväxten. Skatteutjämningssystemet, stora kommunala och landstingskommunala skattehöjningar, avgiftshöjningar och biltullar har sammantaget skapat ett läge där tillväxten, och på sikt välståndet, är allvarligt hotad i huvudstaden. Vi kan nu konstatera att Stockholm inte längre är den tillväxtmotor som drar Sverige framåt.

De förslag som presenteras i Småföretagsdelegationens tillväxtdokument är, till allra största del, positiva och skulle kunna bidra till att öka tillväxten i Stockholm. Det är av den anledningen viktigt att staden så snart som möjligt börjar implementera förslag och åtgärder som presenterats av delegationen. Det är allvarligt att det enda förslag som majoriteten valt att hantera snabbt handlar om chockhöjd boendeparkering, vilket inte ens borde funnits med i listan över tillväxtfrämjande åtgärder i Stockholm. Delegationens övriga förslag är bra och kan om de genomförs skapa bättre förutsättningar för tillväxt i stockholmsregionen.

En fungerande infrastruktur är en av de mest grundläggande förutsättningarna för tillväxt. Det är nu av största vikt att Stockholms stad – i linje med småföretagardelegationens förslag – beslutar om att avbryta försöket med trängselskatter/biltullar, uttalar att stadens vilja är att bevara Bromma flygplats samt att från stadens sida inleda projekteringsarbetet med både Österleden och Förbifart Stockholm.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Småföretagsdelegationens rapport Tillväxt Stockholm godkänns med vad föredragande borgarråd anför.
2. Stadens nämnder ges i uppdrag att genomföra de föreslagna åtgärderna inom respektive område.
3. Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att uppmana dotterbolagen att genomföra de föreslagna åtgärderna inom respektive område.
4. Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att uppmana styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB att följa genomförandet av åtgärderna och att återsrapportera till kommunstyrelsen.

Stockholm den 20 oktober 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Kristina Alven-dal* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Abit Dundar* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. delvis godkänna föredragande borgarråds förslag till beslut
2. avbryta försöket med trängselskatter/biltullar
3. påbörja projekteringsarbetet med Förbifart Stockholm
4. uttala att staden bör uppvakta regeringen om att planera för en ny flygplats söder om Stockholm (Södertörn)
5. därutöver anföras.

Mot bakgrund av den allvarliga situation Stockholm befinner sig i är det angeläget att åtgärder vidtas för att få fart på tillväxten. Skatteutjämnningssystemet, stora kommunala och landstingskommunala skattehöjningar, avgiftshöjningar och biltullar har sammantaget skapat ett läge där tillväxten, och på sikt välståndet, är allvarligt hotad i huvudstaden. Vi kan nu konstatera att Stockholm inte längre är den tillväxtmotor som drar Sverige framåt.

De förslag som presenteras i Småföretagardelegationens tillväxtdokument är, till allra största del, positiva och skulle kunna bidra till att öka tillväxten i Stockholm. Det är av den anledningen viktigt att staden så snart som möjligt börjar implementera förslag och åtgärder som presenterats av delegationen. Det är allvarligt att det enda förslag som majoriteten valt att hantera snabbt handlar om chockhöjd boendeparkering, vilket inte ens borde funnits med i listan över tillväxtfrämjande åtgärder i Stockholm. Delegationens övriga förslag är bra och kan om de genomförs skapa bättre förutsättningar för tillväxt i Stockholmsregionen.

En fungerande infrastruktur är en av de mest grundläggande förutsättningarna för tillväxt. Det är nu av största vikt att Stockholms stad – i linje med småföretagardelegationens förslag – beslutar om att avbryta försöket med trängselskatter/biltullar och uttalar att stadens vilja är att från stadens sida inleda projekteringsarbetet med Förbifart Stockholm.

Det är viktigt att inte enbart fokusera stadens arbete på de stora företagen och koncernerna. Förvisso har deras närvaro en mycket stor betydelse. De mindre och medelstora företagen har dock en stor utvecklingspotential och därtill kommer att stora företag en gång också varit små. Därför bör stadens näringslivsarbete också syfta till att fokusera de service- och utvecklingsbehov som finns inom mindre och medelstora företag liksom att verka för att en bredare representation finns av olika branscher. Näringar som växer upp i Stockholmsregionen sprider sig till övriga landet genom att företag runt om i landet nyttjar kunskaper från stockholmsregionen som grund för beslut om investeringar och för sin verksamhet i övrigt. En bred branschrepresentation innebär också att staden bättre står emot konjunkturnedgångar.

Mellan företagsområden som finns runt om i staden och kringliggande skolor har introduktions-, praktik och lärlingsverksamhet visat mycket positiva resultat. Denna form av samarbete skapar möjligheter för ungdomar att utveckla entreprenörskap och lära känna arbetsformerna inom småindustrin.

Särskilt uttalande gjordes av *Christopher Ödmann* (mp) enligt följande.

Miljöpartiet anser inte att parkeringsnormen vid nyproduktion har med tillväxt av småföretag eller med småföretagande att göra. Nytoparkeringstillstånden och regler och avgifter för dessa är däremot relevanta för småföretagarna.

ÄRENDET

Bakgrund

År 2000 startade Stockholms stads Småföretagsdelegation vars huvudsyfte är att identifiera kommunala regler och hinder som skapar problem för stadens företag. Under våren 2003 tog några av delegationens medlemmar initiativ till ett nytt tillväxtprojekt. Arbetet mynnade ut i dokumentet Tillväxt Stockholm; ett åtgärdsprogram med ett 50-tal förslag för att underlätta regionens tillväxt - *bilaga 2*.

Näringslivsnämnden beslöt den 20 januari 2004 att i huvudsak godkänna inriktningen i småföretagsdelegationens tillväxtdokument samt att överlämna ärendet till kommunfullmäktige för behandling. Nämnden beslutade att föreslå kommunfullmäktige att uppdra åt Stockholms Näringslivskontor AB att följa upp genomförandet av fullmäktiges beslut. Näringslivsnämnden beslutade därutöver att anföra följande.

Styrelsen ställer sig i huvudsak bakom inriktningen i dokumentet. Slutligt beslut vad avser de enskilda punkterna fattas av kommunfullmäktige och måste vägas också mot andra angelägna samhällsmål

Reservation anfördes av Mikael Söderlund m fl (m), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Petter Odmark (fp) och Karl Bern (fp), *bilaga 1*.

Näringslivskontorets tjänsteutlåtande av den 2 januari 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Bakgrund

År 2000 startade Stockholms stads Småföretagsdelegation. Till en början var syftet att identifiera kommunala regler och hinder som utgjorde problem för våra företag. Men allt eftersom tiden gick kom kontorets uppdrag att omformuleras, och idag är Småföretagsdelegationen en av stadens viktigaste kontaktytor mot näringslivet.

Vintern 2002/2003 tog delegationens medlemmar initiativet till ett tillväxtprojekt. Frågan man ställde sig var följande; Vad kan vi göra inom ramen för Småföretagsdelegationen för att få fart på Stockholms tillväxt?

Under våren presenterades ett första utkast för näringslivsnämnden som då gav klartecken till fortsatt arbete.

Sju arbetsgrupper har var för sig arbetat med att identifiera åtgärder/uppdrag som ryms inom stadens ansvarsområde. Åtgärderna redovisas på följande sätt: Resultaten redovisas grupp för grupp tematiskt efter varandra. Åtgärdsförslag som inte ligger inom stadens ansvarsområde redovisas separat.

Småföretagsdelegationen har formulerat texten i dokumentet. Kontoret delar delegationens synpunkter om att de föreslagna åtgärderna är angelägna.

- 1, Stockholmsandan
- 2, Förkortade kommunala ledtider
- 3, Lokalförsörjning i hela staden
- 4, Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov
- 5, Tillväxtovalen
- 6, Infrastruktur och bostäder
- 7, Mångfald med tillgänglig arbetskraft

Näringslivskontorets synpunkter

Näringslivskontorets bedömning är att flertalet av förslagen går att genomföra. Förslagen är rimliga och balanserade och tillsammans bör de ge en positiv effekt på Stockholms utveckling. Det finns emellertid förslag där det kan uppstå praktiska svårigheter med genomförandet. Men den fortsatta processen får utvisa huruvida samtliga förslag kan genomföras inom ramen för tillväxtprojektet.

Kontoret vill också understryka att det styrelsen föreslås ställa sig bakom är de föreslagna åtgärderna. Textavsnitten står för delegationens medlemmar.

REMISSER

Tillväxt Stockholm har remitterats till stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB, utbildningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna i Liljeholmen, Katarina-Sofia, Hässelby-Vällingby. Därutöver har kommunstyrelsens arbetsmarknads- och integrationsberedning lämnat ett särskilt uttalande på stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stadsledningskontoret har yttrat sig genom ett tjänsteutlåtande daterat den 29 mars 2004. Tjänsteutlåtandet är i huvudsak av följande lydelse.

Kommunfullmäktige beslutade 2000-04-10 godkänna förslag till program till stöd för näringslivets utveckling på 2000- talet. Samtliga nämnder och koncernen gavs i uppdrag att implementera programmet. Dåvarande näringslivsnämnden gavs i uppdrag att stödja och följa upp stadens övriga nämnders och koncernens arbete med implementeringen av programmet. Uppdraget för programarbetet syftade framför allt till att utarbeta strategier för hur tillväxthinder som finns och är påverkbara för staden, kunde

undanröjas. Det övergripande målet för stadens näringspolitik angavs vara att Stockholm ska vara en attraktiv plats för företag. Det gällde att skapa goda förutsättningar för att driva företag i staden, lokalisera företag till Stockholm samt starta företag i staden. Programmet fastslog vidare stadens roll och uppgifter i näringspolitiken nämligen att tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation, tillhandahålla väl fungerande infrastruktur, upphandla kommunal verksamhet i konkurrens samt marknadsföra Stockholm. Utifrån stadens näringspolitiska uppgifter fastlades mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, livsmiljö, upphandling i konkurrens och marknadsföring. Som övergripande målsättning angavs att Stockholm inom tio år skulle kunna prestera Europaledande förutsättningar för att driva, lokalisera och starta företag i ett konkurrenskraftigt företagsklimat. Avsikten var kraftsamling och koncentration på näringslivsarbetet i hela den kommunala organisationen. Näringslivsnämndens uppdrag var att fungera som motor i stadens arbete med att genomföra programmet.

Serviceanda

I tillväxtdokumentet uppges att flera företagare säger att det är svårt att diskutera med staden. Därför föreslås riktade informationsinsatser till stadens anställda i syfte att förbättra bemötandet av näringslivet. Man vill också ha prövat om fler kommunala tillstånd kan lämnas över disk.

Serviceanda och en tillmötesgående attityd mot servicemottagare, kunder och företag skall prägla den kommunala verksamheten. Detta har fastslagits i ett flertal dokument under årens lopp. Stadsledningskontoret finner det beklagligt om det förhåller sig så att denna servicemålsättning inte tillämpas fullt ut. Stadsledningskontoret finner det därför angeläget att med lämpliga metoder följa upp hur servicemålsättningarna effektueras. Detta kan ske med ytterligare informationsinsatser till stadens anställda inom ramen för pågående kvalitetsarbete. Det bör också vara möjligt att ytterligare förenkla kommunal tillståndsgivning. Staden kan också ta initiativ till förenkling av de statliga regelverken så att företagsamheten inte i onödan tyngs av besvärande byråkrati.

Lokalförsörjning

En omvandling i s.k. stadsutvecklingsområden till en integrerad stadsmiljö med bostäder och arbetsplatser innebär att företag av industriell karaktär med transporter, varuhantering och tillverkning måste flytta för att deras verksamhet inte är förenlig med bostäder i närheten. Staden bör därför ha en beredskap att säkerställa mark för verksamheter, som kan uppfattas som störande framhålls det i tillväxtdokumentet. Detta kan tillgodoses genom att lägga in konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaneunderlagen. Detta är något som bör kunna övervägas i kommande detaljplaner som en del i konkreta fortsatta överväganden om hur näringslivets lokalbehov skall kunna tillgodoses.

Utbildningssystemet

Ett välfungerande utbildningssystem i regionen är nödvändigt för att kunna behålla företag, locka utländska företag och utveckla nyföretagande. Tillväxtdokumentet betonar vikten av grundläggande praktisk yrkesutbildning och framhåller att det behövs c:a 100.000 nyutbildade hantverkare i landet fram till 2010 bara för att täcka pensionsavgångarna. Tendensen att yrkesförberedande utbildningar får stå tillbaka för studieförberedande bör således balanseras. Några slutsatser i dokumentet blir att stadens ledande branscher bör formulera hur utbildningsbehovet ser ut för resp. bransch, uppmuntra studenter att välja naturvetenskapliga ämnen samt finna modeller för att öka samverkan mellan näringsliv - skola - högskola. Företagens krav och de anställdas utbildning, erfarenhet etc. matchar inte varandra. Detta synsätt ansluter väl till kravet i reservation till nu gällande näringslivsprogram att staden måste ha en strategi för hur man på kommunal nivå kan förbättra tillgången på rätt utbildad arbetskraft.

Tillväxtovalen

Under rubriken tillväxtovalen upptas ett antal förslag, som gäller utveckling av effektiva kontaktytor såväl regionalt som inom tillväxtovalen österut. Detta gäller bla. fortsatt klusterutveckling, marknadsföring av Stockholms branschstruktur, regionalt innovationssystem samt samverkan och med andra regionala satsningar österut. En utgångspunkt för detta arbete föreslås vara att kartlägga Stockholms branschstruktur och dess kluster.

Stadsledningskontoret anser att dessa tankegångar bör närmare penetreras och infogas i ett uppdaterat näringslivsprogram.

Infrastruktur och bostäder

Om Stockholm även i framtiden skall kunna fungera som tillväxtmotor måste infrastrukturen byggas ut. Detta gäller främst bostäder och trafikanläggningar. Målsättningar för bostadsbyggandet har fastlagts för mandatperioden. Beträffande utbyggnad av större vägar och spårbunden trafik är Stockholm beroende av överenskommelser med statliga instanser.

Dokumentet tar också upp ett antal förslag till trafikåtgärder. Dessa gäller kollektivfärder för taxi, lastning och lossning, varudistribution, parkering, nyttoparkering, bättre information om planerade ombyggnader av trafikmiljön samt översyn av cykelplanen och trafik- och gatumiljöplaner i syfte att ge bättre framkomlighet. Stadsledningskontoret anser att dessa förslag är väl värda att närmare pröva i den fortsatta trafikplaneringen. Stadsledningskontoret kan komplettera med vikten av att tillgodose besöksnäringens särskilda behov av s k shuttlestops för att möjliggöra för kryssningsresenärer att under korta uppehåll i staden hinna med shoppingrundor. Dessa är av stor betydelse för handeln i city.

Mångfald med tillgänglig arbetskraft

Att inte kunna rekrytera kvalificerad personal är ett hinder för fortsatt tillväxt. För regionens framtida konkurrenskraft och tillväxt är ett avgörande inslag att bättre ta

tillvara kompetensen bland invandrare och andra som står utanför arbetsmarknaden samt kraftfullt motverka olika former av diskriminering i arbetslivet. Här har, som påpekas i dokumentet, såväl staden som näringslivet ett stort ansvar. Det gäller således att verka för en ökning av sysselsättningen i socialt utsatta områden och på olika sätt främja näringslivets behov av utbildad arbetskraft. I dokumentet framhålls vikten av att snabbt få ut invandrare på arbetsmarknaden. Här finns enligt stadsledningskontorets bedömning erfarenheter dels från det utvecklingsarbete som skett i staden inom ramen för regeringens storstadssatsning dels från andra delar av landet, som kan nyttiggöras.

I regeringsförklaringen för två år sedan slogs fast att integration av utlandsfödda var en lika viktig fråga som att bekämpa de höga sjuktalen. I Integrationsverkets rapport för år 2003 anges att 60 % av de utrikesfödda i Sverige är sysselsatta, jämfört med 75,5 % av dem som var födda i Sverige. Dessa skillnader i sysselsättning kan inte förklaras av individuella egenskaper som de utrikes föddas kön, ålder, utbildning eller civilstånd. Det är tvärtom så att utbildning, ålder och civilstånd inte ökar chanserna på arbetsmarknaden lika mycket för utrikes som för inrikes födda. Fokus sätts nu på arbetsmarknaden för att möjliggöra för invandrades inträde och avancemang i svenskt arbetsliv. Att precisera sysselsättningsmål är ett sätt att samla olika aktörer kring insatser. Ökad samverkan mellan olika aktörer är angelägen för att öppna samhället genom överenskommelser mellan arbetsliv och myndigheter för att skapa praktikplatser, mentorer, arbetsplatsförlagd introduktion etc. Att öppna arbetsmarknaden för etnisk mångfald genom samlade och breda insatser av regering och riksdag, arbetsmarknadens organisationer, arbetsgivare, statlig förvaltning och kommuner ligger i linje med tillväxtdokumentets förslag, vilket kan medverka till att förverkliga det av regeringen uppsatta målet att öka sysselsättningsgraden för utrikes födda upp mot 80% under mandatperioden. En utgångspunkt för detta arbete är ett förhållningssätt som utgår från att alla medborgare besitter en arbetsförmåga och en vilja att delta i arbetslivet samt vidare att en arbetsplats är en viktig mötesplats för kontakt mellan det etablerade samhället och nyanlända. Möjligheten till arbete är väsentlig för motivationen för sfi-studier, andra kompletterande studier och praktik.

Förslag till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004 - 2006

Näringslivskontoret har lagt fram ett förslag till nytt näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004 - 2006 för kommunfullmäktiges ställningstagande. Målet för stadens näringspolitik är i detta att Stockholm ska utvecklas till norra Europas ledande tillväxtregion genom att erbjuda goda förutsättningar för att driva och utveckla företag, lokalisera företag och starta företag. Stadens uppgifter blir att tillhandahålla en serviceinriktad kommunal organisation, tillhandahålla en välfungerande infrastruktur, utveckla och förstärka nätverk samt marknadsföra Stockholm. Det föreslås mål och strategier för områdena service, transportsystem, utbildning och forskning, informationsteknik, bostäder och livsmiljö, nätverk och marknadsföring. Därmed fastlägger staden policies, som i strategiska delar ansluter till tillväxtdokumentets förslag.

Möte mellan politik och näringsliv i Stockholm

Staden går även vidare i kontakterna med andra företagsgrupper i syfte att skapa en bredare bas gentemot näringslivet i ett djupare och mer strategiskt samarbete. Genom att bygga upp en bred samförståndsanda kring de avgörande utvecklingsfrågorna kan staden stå stark gentemot övriga regioner och städer i Europa. För att lägga grunden för en ökad dynamik och aktivitet i regionen tas nu ett första steg genom att staden arrangerar en aktivitet i form av ett möte mellan stadens representanter och det privata näringslivet samt privata och offentliga institutioner.

Förslag

Småföretagsdelegationens tillväxtdokument tar således upp ett antal åtgärds punkter, som kan vara möjliga att genomföra och därmed ge en positiv effekt på Stockholms utveckling. Det får ankomma på Näringslivskontoret att leda och samordna den fortsatta processen efter kommunfullmäktiges ställningstagande. Behandlingen av tillväxtdokument bör lämpligen ske samordnat med förslaget till Näringslivspolitiskt program för Stockholm 2004 - 2006.

Arbetsmarknads- och integrationsberedningen beslöt mot bakgrund av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 18 maj 2004 att godkänna stadsledningskontorets förslag till beslut följande. Beredningen föreslår kommunstyrelsen att Småföretagardelegationens tillväxtdokument även behandlas samordnat med förslag till arbetsmarknadspolitiska riktlinjer för Stockholms stad. Därutöver anför beredningen följande.

Ett gott näringslivsklimat förutsätter en väl fungerande arbetsmarknad. Stadens budget för innevarande år anger att det ska byggas upp en framtidsyftande närings- och arbetsmarknadspolitik med inriktning på fortsatt hållbar ekonomisk utveckling, integration och breddad välfärd. Det är viktigt att detta helhetsperspektiv upprätthålls. Budgetbeslutet ger arbetsmarknads- och integrationsberedningen tillsammans med näringslivsbolaget ett samordnande ansvar för arbetet.

Beredningen har på uppdrag av fullmäktige utarbetat förslag till riktlinjer för stadens arbetsmarknadsåtgärder. Riktlinjerna ska samordnas med stadens näringslivspolitiska program. Beredningen föreslår således kommunstyrelsen att Småföretagardelegationens tillväxtdokument samordnas med både det näringslivspolitiska programmet och med de arbetsmarknadspolitiska riktlinjer som för närvarande remissbehandlas internt inom staden och externt av näringslivets organisationer, de fackliga organisationerna och länsarbetsnämnden.

Länsarbetsnämndens arbetsmarknadsnämnd för Stockholms stad är ett viktigt forum för samverkan i frågor som rör arbetsmarknads- och näringslivsutveckling. Under våren har samtal förts med representanter för ett antal centrala näringslivsorganisationer, och som ett resultat av dessa samtal deltar numera näringslivet med en representant i arbetsmarknadsnämnden.

I **Styrelsen för Stockholms Stadshus AB** anmälades Tillväxt Stockholm den 11 juni 2004.

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande av den 3 maj 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Koncernledningens synpunkter

Dotterbolagen inom koncernen Stockholms Stadshus AB har stora möjligheter att påverka Stockholms näringslivsklimat. Bostadsbolagens nyproduktion av hyresrätter, väl fungerande och lättillgängliga hamnar, parkeringsanläggningar och affärscentrum samt Stokabs fiberkabelnät är viktiga förutsättningar för Stockholms näringsliv.

Koncernledningen anser att småföretagardelegationens tillväxtdokument innehåller många intressanta och angelägna förslag. Koncernledningen delar de synpunkter som framförts i dotterbolagens remissvar. Inte minst gäller att stadens fysiska planeringsprocess måste förkortas och förenklas.

Svenska bostäders synpunkter

Svenska Bostäder har erhållit rubricerat dokument på underremiss och får lämna följande kortfattade synpunkter på områden med anknytning till vår verksamhet.

Dokumentet spänner över en rad mycket olika områden och innehåller en mängd förslag i stort och smått. Det är viktigt att inte tappa fokuseringen vid satsningar på ökad tillväxt i Stockholm, utan att kraftsamling sker på genomförbara åtgärder som snabbt kan ge önskad effekt.

Vi instämmer i delegationens förslag att arbeta för förkortade kommunala ledtider och att det behövs en ökad förståelse mellan kommunala tillståndsgivare och företagare vad gäller de villkor företagarna verkar under. För vår del handlar det inte minst om att underlätta för lokalhyresgäster att bedriva sin verksamhet (t ex förbättrade parkeringsmöjligheter).

Under punkten "Lokalförsörjning i hela staden" instämmer vi i förslaget om flexibla användningsbestämmelser i detaljplanerna för en snabbare byggprocess.

Vad gäller bostäder är det lätt att hålla med om resonemanget om behov av billiga "ingångsbostäder". Det är dock viktigt att komma ihåg att nyproduktion så gott som alltid blir dyrare än bostäder i befintliga äldre hus.

När det gäller ökad andrahandsuthyrning kan vi notera att bostadsförmedlingen i Stockholm nu kommer att inrätta en service för andrahandsuthyrning, vilket vi ser som positivt och som ett sätt att underlätta lagenlig andrahandsuthyrning.

Hamnens synpunkter.

Hamnen välkomnar initiativet från småföretagarna i Stockholm och delar i huvudsak de farhågor och möjligheter som lyfts fram.

Hamnen vill särskilt framhålla den insikt och oro som småföretagarna känner inför regionens framtida oljeförsörjning och utvecklingen av Stockholms hamnverksamhet.

Hamnen delar även uppfattningen att det är svårt att förena bostäder med andra arbetsplatser än kontor. I hamnens närhet finns även många företag, med sjöfart- och transportanknytning, som är nödvändiga för stadens varuförsörjning.

Hamnen driver idag en rad projekt för att underlätta för de företag som verkar inom regionen. Genom Gateway Stockholm arbetar hamnen tillsammans med Luftfartsverket Stockholm för att lyfta fram Stockholm som Sveriges logistikcenter i Östersjön. Hamnen och luftfartsverket samverkar även tillsammans med Stockholm Visitors Board genom kryssningsprojektet för att öka antalet internationella kryssningsfartyg till Stockholm vilket ger besöksnäringen ett stort tillskott.

Stockholms hamnars mål och verksamhetsidé är även att stödja regionens utveckling, som bland annat formuleras i Stockholms stads budget för år 2004; "Stockholms Hamnar skall medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling".

Hamnen vill slutligen understryka att handelsutbytet via hamnen har ökat kraftigt de senaste åren. Handelsutbytet med de stater runt Östersjön som träder in som medlemmar i EU den 1 maj 2004 har i vissa fall ökat med 40 procent. Vi tror på en framtida mycket god utveckling av handelsutbytet när Östersjön, med undantaget Ryssland, blir ett innanhav inom EU. Denna utveckling kan givetvis bli till stor gagn för regionens nuvarande och kommande företag. Skall denna utveckling komma Stockholm till del krävs det dock att man låter hamnen utvecklas.

Stockholm Parkerings synpunkter

Stockholm Parkering har erhållit rubricerade tillväxtdokument på remiss och vill med anledning därav framföra följande synpunkter.

Bolaget delar i allt väsentligt stadsledningskontorets uppfattning om att ett genomförande av de förslag som framförs i dokumentet är angelägna och skulle bidra till att öka tillväxttakten inom Stockholm.

Med utgångspunkt från sitt verksamhetsansvar har bolaget liksom delegationen kunnat konstatera att det på ett flertal platser i innerstaden föreligger en akut brist på parkeringsplatser för både långtidsparkering och besöksparkering. Detta är också den främsta anledningen till att bolaget i samarbete med stadsbyggnadskontoret och gatu- och fastighetskontoret utarbetat ett utbyggnadsprogram för underjordsgarage i Stockholms innerstad.

Av programmet, som för närvarande innehåller ett tjugotal projekt, framgår att det tagits fram i första hand för att tillgodose handelns och besöksnäringens behov av parkering. Underjordsgaragen spelar en viktig roll i förnyelsen av Stockholms innerstad och ger goda betingelser för näringsliv och handel. Planerad utbyggnadstakt är 2-3 anläggningar per år.

Nyligen har ett helautomatiskt parkeringshus "P-snurran" färdigställts på Rörstrandsgatan vid Karlbergs station och i slutet på maj invigs ett nytt garage under S:t Eriksplan om 260 platser. Inom kort planeras ett nytt garagebygge om ca 200 platser påbörjas under Högalidsparken med infart från Lignagatan.

Detaljplanearbete pågår för ytterligare två garage nämligen under Hovslagargatan på Blasieholmen och i Stigberget på Södermalm med infart från Renstiernas Gata. Vidare har bolaget fått markanvisningar för garage under Strandvägskajen och under skolgårdarna vid Södermalmsskolan samt Kölnaskolan i Södra Hammarbyhamnen.

Sammantaget torde genomförandet av ovan redovisade åtgärder medföra påtagliga förbättringar för näringslivet inte bara i form av tillskott på nya parkeringsplatser på tomtmark utan dessutom genom förbättrade möjligheter till angöring för lastning och lossning på gatumark.

Emellertid är det bolagets mycket bestämda uppfattning att den nuvarande planeringsprocessen för nya underjordsgarage är alltför lång. Rådande resursbrist på planhandläggare hos stadsbyggnadskontoret är en orsak men framförallt handlar det om att statsmakterna tar orimligt lång tid på sig att behandla de överklaganden av nya detaljplaner för underjordsgarage som numera snarare är regel än undantag. Exempelvis tog det bort emot ett och ett halvt år att behandla anförda överklaganden av detaljplanen för Högalidsgaraget varav fjorton månader hos regeringen.

Sammantaget medför detta stora svårigheter för bolaget att tidsmässigt planera in upphandling, byggnation och finansiering av nya garageanläggningar. För företagsamheten blir följden begränsningar i möjligheterna till en god tillväxt eftersom tillgången på väl belägna och attraktiva parkeringsplatser utgör en viktig förutsättning i detta arbete.

Det är mot denna bakgrund viktigt att åtgärder vidtages såväl inom staden som hos staten för att påskynda handläggningen från start av planarbetet fram till fastställd plan. Förhoppningsvis kommer stadens beslut om att anställa tolv nya planhandläggare att påskynda det arbete staden har rådighet över.

Med vad ovan framförts torde remissen vara besvarad med utgångspunkt från bolagets verksamhetsansvar.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 12 augusti 2004 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Lotta Edholm* (fp), *Mats G. Nilsson* (m) och *Kerstin Rossipal* (kd), bilaga 1.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande av den 5 maj 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

I avsikt att få fart på Stockholms tillväxt har i ett dokument *Tillväxt Stockholm* Stockholms stads företagsdelegation lagt ett antal förslag inom stadens ansvarsområde. Kontoret har redovisat sina synpunkter på dessa. Således delas synen på behovet av en Stockholmsanda. Företagen anser att de kommunala ledtiderna i många fall är för långa. Kontoret redovisar det sedan länge pågående arbetet med att se över såväl plan- som bygglovprocessen i syfte att korta ledtiderna. Det påtalas vidare att betydande planhandläggningsresurser tillförts kontoret under våren.

Kontoret har förståelse för den oro som delegationen framför kring den långsiktiga försörjningen av lokaler och mark för företag som arbetar med varuhantering, tillverkning, transporter eller annan störande verksamhet. Kontoret samarbetar sedan många år med näringslivskontoret kring lokal- och markförsörjning för småföretagen. Kontoret är berett att om så önskas tillsammans med näringslivskontoret och näringslivets organisationer diskutera behovet av ett närmare samarbete kring dessa frågor.

Småföretagsdelegationen föreslår regionala satsningar österut för att den Baltiska regionen runt norra Östersjön skall kunna utvecklas till framträdande europeisk tillväxtregion. Kontoret konstaterar att en sådan satsning har goda förutsättningar att utvecklas i samverkan mellan näringslivet och kommuner och landsting i Stockholm – Mälarenregionen.

Delegationen framför att bristen på bostäder är hämmande för tillväxten i Stockholm och pekar särskilt på bristen på billiga ingångslägenheter. Kontoret redovisar arbetet med att få fram 20 000 nya lägenheter till och med år 2006.

Kontorets synpunkter

Kontoret kommer att behandla förslagen som redovisas under punkterna 1, 2, 3, 5 och 6 ovan.

Stockholmsandan

Småföretagsdelegationen skriver. ”För att alla goda tankar och all god vilja i tillväxtarbetet skall ge frukt krävs en mer positiv och optimistisk anda i Stockholm. Andra regioner har just en sådan lokal- och regionalpatriotisk anda men för stockholmaren är detta inte typiskt.” Med utgångspunkt från detta för delegationen fram flera konkreta förslag.

Kontoret delar synen på behovet av en Stockholmsanda. Från tid till annan har staden och regionen på ett kraftfullt sätt dragit åt samma håll, exempelvis i Stockholmsberedningens förslag om regional infrastruktur. Kontoret vill gärna föra fram det

samarbete som skett kring utvecklingen av Kista som ett bra exempel på hur en Stockholmsanda skulle kunna skapas. Framgångsreceptet kan sammanfattas enligt följande.

- En långsiktighet i tänkandet som håller över konjunkturcykler och valperioder, med bred uppslutning i fullmäktige
- Samverkan mellan staden, näringslivet, universitet/högskolor, grannkommuner och landsting m fl
- Framtagande av en gemensam vision
- Faktiskt genomförande av förslag

Förkortade kommunala ledtider

Småföretagsdelegationen skriver. "Ett problem för småföretagen är att tjänstemän vid myndigheter inte pratar *samma språk* som företagaren. Företag gillar fasta spelregler. Det är därför ett problem att regler och förordningar ofta ändras. Tjänstemän och inspektörer i Stockholm upplevs också som mer byråkratiska än i grannkommunerna och flera företagare säger att det är svårt att diskutera med kommunen."

Företagarna vill att det skall verkas för en ökad förståelse bland anställda i staden för företagets betydelse för Stockholm och tillväxten. Företagen anser vidare att de kommunala ledtiderna i många fall är långa, men man har också en förståelse för att ärenden kan ta tid. Det viktiga är att man får information om beräknade handläggningstider. Man vill att det undersöks om fler kommunala tillstånd *över disk* utöver bygglov kan inrättas.

Stadsbyggnadskontoret arbetar sedan länge med att se över såväl plan- som bygglovprocessen i syfte att korta ledtiderna. Vad gäller bygglovprövningen är detta i regel en relativt enkel process, under förutsättning att föreslagna åtgärder stämmer med gällande plan. Många mindre ärenden kan klaras ut i det närmaste *över disk*. Mer komplicerade ärenden kan ta längre tid om remissinstanser behöver höras. Detta kan t ex vara fallet vid etablering av miljöfarlig verksamhet.

Planprocessen är till sin natur en längre process, med ett eller flera lagstadgade samråd, där såväl medborgare som remissinstanser av olika slag skall höras. Kontoret arbetar dock kontinuerligt för att, inom lagstiftningens ram, åstadkomma kortare ledtider. I ett s k pilotprojekt 1999 gick planprocessen igenom och förslag till förändringar togs fram som underlag för politiska beslut. Samtidigt fastställdes ideala ledtider för såväl normala som s k enkla planförfaranden om 18 respektive 6 månader. Sedan dess har de genomsnittliga handläggningstiderna utvecklats på följande sätt: Enkla planförfaranden från 7 till 6 månader och normala planförfaranden från 23 till 20 månader. Utvecklingen går således åt rätt håll. För att ytterligare korta processens längd, bl. a mot bakgrund av det ambitiösa bostadsbyggnadsmålet, har kontoret nyligen träffat Länsstyrelsen för att diskutera möjligheterna att i större utsträckning utnyttja lagstiftningens möjligheter till val av kortare processer. Resultatet av dessa överläggningar blir förhoppningsvis ytterligare tidsvinster.

Därutöver har kontoret, tillsammans med Länsstyrelsen, uppvaktat staten med förslag till förändringar och förenklingar i plan- och bygglagen och i samma syfte följer kontoret nu den tillsatta PBL-kommitténs arbete mycket noga.

Väntetiden på att en planarbete kan påbörjas har legat på en icke acceptabel nivå (6-9 månader). Mot bakgrund av de ambitiösa målet om 20 000 nya bostäder under åren 2003-2006 har betydande planhandläggningsresurser tillförts kontoret under våren. Väntetiden skall därför snabbt kunna nedbringas.

Lokalförsörjning i hela staden

Småföretagsdelegationen skriver. "En grundläggande princip i planeringen av nya bostäder i Stockholm är att i första hand bygga på redan använd mark. För näringslivet och företagen får detta direkta konsekvenser genom att bostäder planeras i flera av stadens äldre och välfungerande företagsområden exempelvis Vinsta och Örsnäs. Vidare ingår flera äldre företagsområden såsom Ulvsunda, Värtan och Slakthusområdet i det som utpekats som stadsutvecklingsområden. Målet är en långsiktig omvandling av dessa områden till en sk integrerad stadsmiljö med bostäder och arbetsplatser. I praktiken innebär planerna att företag av industriell karaktär med transporter, varuhantering och tillverkning måste flytta för att deras verksamhet inte är förenlig med bostäder i närheten. De flesta är dock verksamma på den lokala stockholmsmarknaden och är därför helt beroende av att finnas i staden eller dess närhet".

Oro för den långsiktiga försörjningen av lokaler och mark präglar de förslag som kommer från delegationen. Det gäller redovisningen i översiktsplanen (ÖP99), planberedskap för att klara evakuering av störande verksamheter, konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaneunderlagen, att bygga på marken där Årstalänken ligger idag, billigare lokaler för nyföretagande, utnyttjande av mark under broar, att Stadsplane-kommittén och Svensk Handel bör vara med i planeringen av detaljhandelsetableringar i nya områden m.m.

Kontoret har förståelse för den oro som uttrycks i dokumentet. Det är viktigt att som en del i stadsbyggandet värna om småföretagandets verksamheter. Den gällande översiktsplanen har ambitionen att ge utrymme för verksamheter allt från kontor till lager och industrier.

Flera verksamheter kan väl samlokaliseras med bostäder för att i linje med översiktsplanens inriktning främja mer sammansatta miljöer än den funktionsseparering som under många år varit utgångspunkt för stadsbyggandet. Andra verksamheter är bäst lokaliserade till områden med mindre störningskänslig bebyggelse. Men det är ändå svåra avvägningar som ständigt behöver göras i detaljplaner och i tillståndsgivning. Genom att staden blir alltmer fullbyggd blir det närmast omöjligt att finna nya områden för etablering av tillverknings-, varuhanterings- och transportverksamheter. Samtidigt ställs allt större krav på miljöhänsyn vad gäller luft, buller och säkerhet. Långsiktigt måste lösningar på dessa frågor alltmer komma inom ramen för regionplaneringen och i samarbete med länets kommuner.

Kontoret samarbetar sedan många år nära med stadens näringslivskontor kring lokal- och markförsörjning för småföretagen. Kontoret deltar också i stadens arbete med att få fram lokaliseringar för ny lågprisdagligvaruhandel.

Kontoret är berett att om så önskas tillsammans näringslivskontoret och näringslivets organisationer diskutera behovet av ett närmare samarbete kring lokal- och markförsörjningen för stadens småföretag.

Tillväxtovalen

Småföretagardelegationen skriver. ”Stockholms företag opererar med framgång på strategiska marknader i vår omvärld. Men hur kan dessa marknader förbättras? Vad kan staden göra för att Stockholmsregionens företag får gagn av den stora marknaden som *Tillväxtovalen* utgör? Hur kan klustertänkandet förädlas? Hur kan hamnens och Arlandas förbindelser utvecklas?”

Förutom förslag om främjande av branschutveckling i kluster, innovationssamverkan mm föreslås samverkan och kraftsamling med andra regionala satsningar österut, bl. a. initiativ till kompetens- och företagsmässor tillsammans med de andra regionerna i *Tillväxtovalen*.

Det som företagen benämner som *Tillväxtovalen* omfattar södra Finland, S:t Petersburg och Baltikum. Kontoret deltar i flera EU-projekt där också landstinget, Mälardalsrådet och grannkommuner medverkar. De handlar om att utveckla samarbetet i Baltic Sea Region. Baltic Palette-projektet genomförs i samarbete mellan Stockholm-Mälarenregionen och de regioner som här benämns *Tillväxtovalen* d.v.s. Helsingfors, Åbo, S:t Petersburg, Tallin och Riga. Den andra delen av Paletten-projektet som avslutas under våren 2004 har omfattat utveckling av flerkärnighet, gemensam ny infrastruktur, IT-samhället, vattenvård och turism. Projektet skall resultera i ett gemensamt aktionsprogram vilket som en viktig del kommer att föreslå utveckling av nätverk med näringslivet och samverkan kring genomförande av olika tillväxtfrämjande projekt.

Det finns således goda förutsättningar att kommunerna, landstingen m.fl. och näringslivet i Stockholm-Mälarenregionen tillsammans skall kunna medverka i en utveckling av Paletten-området/Tillväxtovalen till en betydande europeisk tillväxtregion.

Infrastruktur och bostäder

Småföretagsdelegationen skriver. ”Det största hindret mot stockholmsregionens tillväxt är att infrastrukturen inte byggts ut i takt med befolkningsökningen. Näringslivet i Stockholm är sedan många år överens om vilka investeringar i ny väg- och spårkapacitet som behöver genomföras för att regionen skall växa och utvecklas. För att påskynda genomförandet kan alternativ finansiering diskuteras för vissa projekt”.

Vad gäller sjöfart föreslås att hamnverksamheten i Stockholm skall bevaras och utvecklas. Beckholmen behövs som varv för sjöfarten i stockholmsregionen. Vad gäller trafiken tas frågor upp kring varutransporter, parkering och cykelbanor. Om trängselavgifter införs avser delegationen att tillsätta en särskild grupp som kontinuerligt skall följa och utvärdera avgifternas effekter på näringslivet.

Kontoret konstaterar att Stockholms hamnverksamhet under åren har flyttats allt längre ut från stadens centrum. Verksamheternas karaktär har förändrats från en mycket personalintensiv hantering till dagens högteknologiska container- och trailer-

hantering. Stockholms hamn är idag till största delen inriktad mot Finland och Balticum samt s.k. feederlinjer till kontinentens stora oceanhamnar. Hur mycket mark som behövs för hamnen i framtiden är beroende av hur verksamheten utvecklas och i vilken omfattning andra hamnalternativ i regionen kommer att användas. ÖP 99 visar området från Husarviken till Loudden som stadsutvecklingsområde. I området finns möjligheter att bygga ca 10 000 lägenheter. Södra Värtahamnen skall innehålla fortsatt hamnverksamhet. Byggande av bostäder i de andra delarna av området kräver bl. a. att gaslagringen kan disponeras om och att oljehantering på Loudden kan ersättas.

Ett planarbete pågår för Beckholmen och det intilliggande Djurgårdsvarvet. Beckholmen ägs av Statens Fastighetsverk och förvaltas av Kungliga Djurgårdens Förvaltning. En utgångspunkt i planarbetet för närvarande är att ordna för allmänhetens tillträde samt att marin verksamhet med kommersiell och kulturhistorisk inriktning ska finnas på Beckholmen och även på Djurgårdsvarvet som idag ägs av JM. Detaljerna kring bland annat finansieringsfrågor är oklara och ett arbete pågår på olika håll för att bygga upp ett förslag till ansvar för ekonomi i kombination med visionen för området. Ett plansamråd beräknas kring årsskiftet 2004/2005 där dessa frågor kommer att beskrivas.

Trafikfrågor mm behandlas av Gatu – och fastighetsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden har nyligen beslutat om nya parkeringstal för bostäder i Stockholms innerstad och ytterstad.

I samband med detta har nämnden betonat att stadsbyggnadskontoret skall vara lyhört och flexibelt i de fall byggherrar/fastighetsägare är beredda att ta initiativ till införande av bilpool eller andra åtgärder som minskar det faktiska behovet av parkeringsplatser och som en följd av detta önskar lägre parkeringstal för fastigheten. Nämnden anser vidare att lösningar inom egen tomtmark skall uppmuntras

Delegationen framför att bristen på bostäder är hämmande för tillväxten i Stockholm. Man pekar särskilt på behovet att komma tillrätta med bristen på billiga ingångslägenheter.

Stadsbyggnadskontoret är hårt engagerat i arbetet att ta fram nya planer för att möjliggöra det av stadens ledning högt prioriterade målet att få fram 20 000 nya bostäder t.o.m. år 2006. Planeringen är bl.a. inriktad på att få fram en betydligt större andel hyreslägenheter än under senare år. Byggandet av studentlägenheter skall ligga på en hög nivå. En viktig förutsättning för att få de nya lägenheterna efterfrågade är att kostnaderna kan hållas nere. Men det är framförallt genom att de nya lägenheterna kan skapa flyttkedjor som fler små, billiga lägenheter skall kunna komma ut på bostadsmarknaden.

Utbildningsnämnden beslöt den 2 februari 2004 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som remissvar avseende "Tillväxt Stockholm".

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp) och *Hardy Hedman* (kd), bilaga 1.

Reservation mot utbildningsnämndens beslut anfördes av ledamoten *Mikael Söderlund m fl* (m), bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 april 2004 lyder som följer.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått småföretagsdelegationens tillväxtdokument "Tillväxt Stockholm" på remiss från kommunstyrelsen. Dokumentet utgår från frågan "Vad kan vi göra inom ramen för småföretagardelegationen för att få fart på Stockholms tillväxt?". Delegationens förslag vad gäller utbildning och arbete ligger väl i linje med utbildningsnämndens verksamhetsplan och andra styrdokument, varför förvaltningen förslår nämnden att tillstyrka de förslag delegationen lagt om utbildning och arbete. Förslagen är i korthet: branscherna bör formulera sina utbildningsbehov, grundläggande yrkesutbildning för vuxna, utveckla påbyggnadsutbildningen, ökad samverkan näringsliv, skola och högskola, utveckla sfi och flyktingmottagningen, förstärk studie- och yrkesvägledningen, inrätta väl fungerande valideringssystem.

Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov

Bristen på praktiska utbildningar i Sverige har medfört att medelåldern bland hantverkarna är mycket hög. För att täcka pensionsavgångarna skulle det behövas ca 100 000 nyutbildade hantverkare fram till år 2010. Orsaker till detta är enligt delegationen bl a att den gamla formen av lärlingsutbildning med kollektivavtal i princip slutat att fungera, att kommunaliseringen av gymnasieskolan lett till en konkurrenssituation där de dyrare yrkesförberedande utbildningarna ofta fått stryka på foten för de billigare studieförberedande. De yrkesinriktade gymnasieutbildningarna har endast en förberedande karaktär och en naturlig fortsättning saknas ofta. Enligt delegationen behövs en ny form av lärlingsutbildning främst för vuxna då efterfrågan hos denna grupp är störst och då andra utbildningsalternativ saknas. Delegationen föreslår:

- Öppna upp för en grundläggande praktisk arbetsplatsförlagd yrkesutbildning för vuxna i Stockholm
- När detta kommit igång kan samma modell fungera som påbyggnadsutbildning efter gymnasiet

Ett väl fungerande utbildningssystem i regionen är nödvändigt för att kunna behålla och få nya företag. Delegationen föreslår:

- Stadens ledande branscher bör formulera hur utbildningsbehovet ser ut för respektive bransch

Vad avser högskoleutbildning föreslår delegationen:

- Uppmuntra studenter att välja naturvetenskapliga ämnen
- Hitta olika modeller för att öka samverkan mellan näringsliv – skola – högskola
- Uppvakta regeringen med budskapet att omvandla Södertörns högskola till universitet

Ca 22 % av eleverna i stadens gymnasieskolor går på yrkesförberedande program. Räknar man även in det estetiska programmet och medieprogrammet blir det ca 29 %. Ca 57 % av eleverna går på studieförberedande program och ca 14 % går på olika individuella program varav en del är yrkesinriktade. Av de yrkesinriktade är hotell- och restaurangprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet och elprogrammet störst. Även det estetiska programmet och medieprogrammet är ungefär lika stora.

De yrkesinriktade programmen omfattar således endast ca en tredjedel (eller en femtedel om man ej tar med det estetiska programmet och medieprogrammet) av gymnasieskolans totala elevantal i stadens gymnasieskolor. Andelen är ännu mindre i de fristående gymnasieskolorna. Andelen elever som erhåller slutbetyg på de yrkesförberedande programmen är dessutom betydligt lägre jämfört med de studieförberedande.

Enligt det skollagen skall kommunen anpassa antalet platser på de olika programmen med hänsyn till elevernas önskemål, inte i första hand med hänsyn till arbetsmarknadens bedömda behov. Bl a studie- och yrkesorienteringen i grundskolan har en mycket viktig informativ/vägledande roll när det gäller att ge eleverna en god uppfattning om branscher, arbetsmarknaden, utvecklingstrender, yrkesinnehåll, yrkeskrav och utvecklingsmöjligheter så att kopplingen elevernas val, de olika programmens dimensionering och arbetsmarknadens behov inte blir för svag. Här spelar naturligtvis även den information gymnasieskolan tillsammans med branschorganisationer och företag måste bibringa ungdomarna som skall välja gymnasieprogram en viktig roll.

Att i samarbete med arbetslivet utveckla yrkesutbildningen i gymnasieskolan är ett av utbildningsnämnden prioriterat område. Den yrkesförberedande gymnasieutbildningens attraktionskraft, kvalitet och måluppfyllelse skall öka. Utvecklingsområden här är att utveckla samverkansformerna mellan skola och arbetsliv, att öka integrationen kärn- och yrkesämnen och att utveckla yrkeslärares kompetens. Ett bra exempel som manar till efterföljd är Motortekniskt gymnasium vid Enskede Gårds gymnasium, gemensamt utvecklat av bransch och skola. Med hjälp av medel från Kompetensfonden skall olika projekt för utveckling av den gymnasiala yrkesutbildningen i staden initieras.

Den möjlighet som finns till traditionell lärlingsutbildning där den unge är anställd som lärling på ett företag samtidigt som kärnämnen läses i gymnasieskolan är som delegationen skriver, mycket litet utnyttjad. Den försöksverksamhet med en annorlunda utformad lärlingsutbildning kallad Lärande i arbetslivet (LIA) är dock på frammarsch. Här är kommunen huvudman, eleven kan i princip få hela sin karaktärsämnesutbildning på en arbetsplats och eleven går ut med slutbetyg från nationellt program. Ett exempel på detta är den utbildning S:t Eriks gymnasium bedriver tillsammans med Fortum. Inom ramen för utvecklingen av den gymnasiala yrkesutbildningen i staden är utvecklingen/utbyggnaden av LIA en viktig del.

Delegationens förslag om att branscherna bör formulera hur utbildningsbehovet ser ut för respektive bransch faller väl inom ramen för den utveckling av yrkesutbildningen som kortfattat beskrivits ovan. Det är en del i denna utveckling som också inrymmer bl a utbildningsinnehåll, nya samarbetsformer, LIA och samverkande marknadsföring

Inom vuxenutbildningen domineras utbudet av teoretisk, studieförberedande utbildning. Kurser med yrkesutbildning erbjuds främst inom områdena data och media. Utbildning finns också inom omvårdnad, livsmedel och hotell- och restaurangområdet. Under 2004 skall utbudet av yrkesutbildning inom vuxenutbildningen breddas. En ökad flexibilitet skall utvecklas som medger att yrkeskurser snabbt kan komma igång bl a vid förändringar på arbetsmarknaden. Ett bra exempel på detta är den charkuteriutbildning som bedrivs i samarbete med branschen och sfi vid Enskede Gårds gymnasium. En del av den yrkesinriktade vuxenutbildningen förläggs till de ungdomsgymnasier som bedriver yrkesprogrammen och i högre grad skall kvällar och helger utnyttjas, det är tid då lokaler/ utrustning inte används av ungdomseleverna.

Den eftergymnasiala yrkesutbildningen för vuxna befinner sig i en omstruktureringsperiod. Ett antal av de påbyggnadsutbildningar i landet som varit riksrekryterande omvandlas efter ansökan till och beslut av staten till

KY-utbildningar. De påbyggnadsutbildningar som därefter kommer att finnas i kommunerna kommer med några få undantag inte längre att vara riksrekryterande. För närvarande bedriver staden endast en påbyggnadsutbildning. Ett par före detta påbyggnadsutbildningar är omvandlade till yrkesinriktade kurspaket inom komvux. Staden bedriver för närvarande fem KY-utbildningar inom ekonomi, resor, hotell, hudvård och CAD/ CAM. Staden avser att ansöka om KY-utbildningar i samband med den ovan beskrivna processen med omvandling av påbyggnadsutbildningar till KY-utbildningar.

Delegationens förslag om grundläggande praktiska arbetsplatsförlagda yrkesutbildningar överensstämmer med de intentioner för utvecklingen och utvidgningen av den yrkesinriktade vuxenutbildningen som beskrivits ovan. Det gäller även delegationens förslag att utveckla påbyggnadsutbildningen i staden.

En ytterligare utveckling av samarbetet mellan gymnasieskolan och högskolan är även det ett prioriterat område. Enligt nämndens verksamhetsplan skall detta samarbete ytterligare fördjupas. Bland annat gäller detta IT-relaterade gymnasieutbildningar inom naturvetenskap och teknik. Delegationens förslag om att uppmuntra studenter att

välja naturvetenskapliga studier och en ökad samverkan skola, näringsliv och högskola ligger även det i linje med målsättningen hos utbildningsnämnden.

Mångfald med tillgänglig arbetskraft

Delegationen skriver att det är avgörande för regionens utveckling att bättre kunna ta till vara kompetensen bland invandrare och att kraftfullt motverka olika typer av etnisk diskriminering. Delegationen föreslår här bl a :

- Hitta nya modeller för sfi
- Effektivisera flyktingmottagandet
- Fler praktikbaserade handledda utbildningar
- Förstärk studie- och yrkesvägledningen i skolorna och i invandrartäta områden, t ex genom att skapa nätverk med kopplingar till det lokala näringslivet
- Inrätta väl fungerande valideringssystem så att utbildningsinsatsen läggs på rätt nivå.

Även förslagen om utveckling av sfi, flyktingmottagandet, praktikbaserade/handledda utbildningar, förstärkt syv och validering ligger i linje med de intentioner och de mål utbildningsnämnden har för sin verksamhet.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 4 maj 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av *Sten Nordin* (m), *Berthold Gustavsson* (m), *Ulf Friddebäck* (fp), *Martina Lind* (fp), *Mats Rosén* (kd) och *Helena Bonnier* (m) enligt det av vice ordföranden *Sten Nordin* m fl (m) samt ledamöterna *Ulf Friddebäck* m fl (fp) och *Mats Rosén* (kd) gemensamt framställda yrkandet, bilaga 1.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 5 maj 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Småföretagsdelegationen vill med sitt nu presenterade tillväxtdokument verka för att staden ytterligare uppmärksammar tillväxtfrågorna och näringslivets förutsättningar.

Gatu- och fastighetskontoret ser positivt på delegationens allmänna intentioner och anser att staden behöver både väl fungerande bostadsförsörjning och trafikförsörjning samt goda näringslivsbetingelser. Tillväxtdokumentet innehåller enligt vår uppfattning många tankvärda påpekanden och förslag.

Som vi uppfattat det är avsikten att kommunfullmäktige ska ta ställning till de sju åtgärds punkterna i dokumentet, efter avvägning mot andra angelägna samhällsmål, och att sedan näringslivsbolaget ska följa upp genomförandet av de beslutade åtgärderna.

Vi har självfallet inget att invända mot att fullmäktige fattar beslut om inriktningen av stadens näringspolitik. Men vi är inte övertygade om att ett fullmäktigebeslut om småföretagsdelegationens tillväxtdokument är rätt väg. Ett bättre forum för stadens alla generella avvägningar och prioriteringar mellan olika mål avseende t ex näringslivssatsningar, bostadsbyggande, miljö och ekonomi är i budgetsammanhang.

Tillväxtdokumentet bör i stället ges rollen som idékatalog och inspiration för stadens nämnder och styrelser i deras fortsatta arbete med att förbättra näringslivsförutsättningarna i staden.

Våra kommentarer till de av delegationens förslag som mer påtagligt rör våra verksamheter visar bl a att flera av förslagen redan är tillgodosedda eller på gång. Den enligt vår mening kanske allvarligaste olösta näringslivsfrågan som aktualiserats i detta sammanhang är bristen på industrimark.

Gatu- och fastighetskontorets synpunkter

I stadens budget är det ett tydligt mål att bygga bostäder och utveckla Stockholm. Kommunfullmäktiges prioriterade inriktningar härvidlag är följande.

- Nya bostäder som alla kan efterfråga skall byggas.
- Staden skall verka för en väl fungerande arbetsmarknad, goda förutsättningar för näringslivet, utveckling av trafiksystemen samt att regionens betydelse stärks.

Inom staden pågår en rad aktiviteter för att nå dessa övergripande mål. I enlighet med gällande kommuncentrala direktiv redovisas i respektive nämnds verksamhetsplan inriktningsmål, generella åtaganden mm.

Gatu- och fastighetsnämnden har i beslutet¹ om sina inriktningsmål och generella åtaganden i VP 2004 främst prioriterat fullmäktiges bostadsmål och skötsel och utveckling av stadens trafiksystem.

Under rubriken Fungerande näringsliv och arbetsmarknad anges bl a följande.

För sysselsättningen och för utvecklingen i staden är ett livskraftigt näringsliv en förutsättning. Inom nämndens ansvarsområden är det därför viktigt att gynnsamma förutsättningar ges bl.a. genom att tillhandahålla byggbar mark till företag som vill etablera sig eller utvecklas och att dess behov av en god infrastruktur tillgodoses.

Nämnden har en nyckelroll genom att tillhandahålla mark till företag som vill etablera sig och utvecklas. En kraftfull utveckling pågår trots konjunkturavmattning. Nya arbetsplatser växer framförallt fram i Kista och i Hjorthagen - Värtan.

Nämnden har fått i uppdrag att i samarbete med övriga berörda nämnder utarbeta en långsiktig strategi för stadens företagsområden. En viktig del i detta ar-

¹ GFN 2003-11-04

bete är de förvaltningsövergripande kontakter som redan i dag sker rörande ny-etableringar i staden. Härutöver sker en årlig revidering av katalogen över mark och planprojekt för arbetsplatser i Stockholms stad i samarbete med näringslivskontoret och stadsbyggnadskontoret.

Av de arbetsplatsprojekt som är igång är utbyggnaden av Kista det största med delprojekten Kista Science City, Kista Science Tower och Kista Centrum.

Tillväxtdokumentets roll

Småföretagsdelegationen vill med sitt nu presenterade tillväxtdokument verka för att staden ytterligare uppmärksammar tillväxtfrågorna och näringslivets förutsättningar.

Gatu- och fastighetskontoret ser positivt på delegationens allmänna intentioner och anser att staden behöver både väl fungerande bostadsförsörjning och trafikförsörjning samt goda näringslivsbetingelser. Tillväxtdokumentet innehåller enligt vår uppfattning många tankvärda påpekanden och förslag.

Innan vi går närmare in på delegationens förslag vill vi beröra vilken roll tillväxtdokumentet bör ges i staden.

Som vi uppfattat det är avsikten att kommunfullmäktige ska ta ställning till de sju åtgärds punkterna i dokumentet, efter avvägning mot andra angelägna samhällsmål, och att sedan näringslivsbolaget ska följa upp genomförandet av de beslutade åtgärderna.

Vi har självfallet inget att invända mot att fullmäktige fattar beslut om inriktningen av stadens näringspolitik. Men vi är inte övertygade om att ett fullmäktigebeslut om småföretagsdelegationens tillväxtdokument är rätt väg. Som styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB framhåller måste de enskilda punkterna i dokumentet också avvägas mot andra angelägna samhällsmål. Och sådana avvägningar hör enligt vår mening hemma i ett annat beslutssammanhang – nämligen i stadens budget. I budgetsammanhang kan staden göra alla generella avvägningar och prioriteringar mellan olika mål avseende t ex näringslivssatsningar, bostadsbyggande, miljö och ekonomi.

Vi har för övrigt även i andra sammanhang varit tveksamma till olika sektorprogram. Exempelvis ställde vi oss frågande till hur alla nya miljömål i miljöprogrammet ska prioriteras och avvägas i förhållande till stadens fem övergripande inriktningsmål. Hur ska målkonflikter hanteras? Vilken dignitet ska miljömålen ha i förhållande till gällande ekonomiska förutsättningar?

Vid senaste granskningen av förslag till ändrat växthusgasprogram ansåg vi bl a att stadens utsläppsmål behöver ses över och anpassas till även andra väsentliga mål såsom ökat bostadsbyggande. Därför begärde vi att förslagen till miljö- och växthusgasprogram skulle genomgå omfattande bearbetningar och anpassningar till stadens integrerade ledningssystem ILS. Stadens nämnder ska inte arbeta under flera olika och sinsemellan mer eller mindre motstridiga styrsystem.

Även den nyligen remissbehandlade SPO-utredningen förordar att budgetens ställning som styrdokument stärks och att floran av planer, riktlinjer och policys som inte

har direkt koppling till mål och uppdrag i budget minskas. Vidare förordar SPO-utredningen att ansvaret för att kommunövergripande riktlinjer och program utarbetas ska ligga på stadsledningskontoret, att program och riktlinjer utarbetas i nära samverkan med berörda nämnder och att de ska innehålla kostnadsberäkningar samt att stadens integrerade lednings- och styrsystem förenklas och vidareutvecklas.

Småföretagsdelegationens tillväxtdokument synes inte uppfylla alla dessa ledningsprinciper; det har t ex inte upprättats i samverkan med berörda nämnder och saknar kostnadsberäkningar.

Det anförda ska dock inte ses som att vi är negativa till tillväxtdokumentet i sig; tvärtom innehåller det som nämnts många tankvärda påpekanden och förslag. Enligt vår mening bör tillväxtdokumentet i stället för att bilda underlag för ett särskilt fullmäktigebeslut ges rollen som idékatalog och inspiration för stadens nämnder och styrelser i deras fortsatta arbete med att förbättra näringslivsförutsättningarna i staden. Även de centrala organen kan naturligtvis ta upp idéer ur dokumentet och t ex inom ramen för det integrerade ledningssystemet ge anvisningar om lämpliga kommunala näringslivssatsningar.

Om stadens mål för näringslivets utveckling även fortsättningsvis beslutas i budgetsammanhang bör också uppföljningen ske av stadens centrala organ.

Tillväxtdokumentets förslag

De sju punkterna i tillväxtdokumentet innehåller många delförslag. Gatu- och fastighetsnämnden är mer eller mindre berörd av flera av dessa. Vi har valt att tämligen översiktligt kommentera de förslag som mer påtagligt rör våra verksamheter.

De förslag som rör behovet av en positiv anda i Stockholm, verka för positivare attityder gentemot näringslivet via personalinformation, ta fram ”mantra”, skapa team-anda, klustermöten, marknadsföringsmaterial, etc synes i första hand beröra näringslivskontoret och stadens centrala organ. Men vi är självfallet beredda att medverka i sådana aktiviteter för att ytterligare utveckla näringslivets allmänna förutsättningar i staden och förbättra de enligt vår mening redan positiva attityderna gentemot näringslivet.

1. Stockholmsandan

I tillväxtdokumentet föreslås bl a att nämnder och bolagsstyrelser ska uppmanas att beskriva hur de i sitt arbete kan göra Stockholm mer attraktivt. Speciellt för att stärka utveckling och etablering av företag.

Vi anser att detta åtminstone delvis sker redan idag både i budgetsammanhang och i våra enskilda ärenden/projekt. Men inget är så bra att det inte kan förbättras. Exempelvis bör gatu- och fastighetsnämndens inriktningsmål och generella åtaganden tydligare kunna fokusera på att stärka förutsättningarna för näringslivet.

Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att en ny anda skapas i samarbete mellan näringslivet, staden och andra parter verksamma i Stockholm. Alla parter bär

sitt ansvar för att vi gemensamt kan utveckla bilden av Stockholm som en attraktiv stad.

2. Förkortade kommunala ledtider

Delegationen uppger att de kommunala ledtiderna i många fall är långa, men att företagen har förståelse för att ärenden kan ta lång tid. Det viktiga sägs vara att företagen får information om att ansökan inkommit och hur lång handläggningstiden beräknas vara.

Enklare bygglov över disk är enligt delegationen ett bra initiativ. Förslag läggs om att undersöka om fler kommunala tillstånd över disk kan inrättas.

Vår ambition är att så snart som möjligt besvara inkomna skrivelser eller på annat sätt kontakta brevskrivaren och då ange vem som är handläggare. Däremot är det inte alltid möjligt att ge besked om hur lång handläggningstiden kan förväntas bli.

För hantering av klagomål och synpunkter inrättades under hösten 2003, som ett led i vår kvalitetsutveckling, en helt ny funktion – GFK Forum – vid kontorets driftcentral. Därigenom förbättras möjligheterna till en systematisk uppföljning och utvärdering av inkomna klagomål och synpunkter.

Vi har sedan flera år öppet en kundmottagning i Tekniska nämndhuset. Där kan de företag som uppfyller villkoren för nyttoparkeringstillstånd omgående få sitt tillstånd över disk.

3. Lokalförsörjning i hela staden

Småföretagsdelegationen påtalar bl a att stadens planering av nya bostäder innebär att företag av industriell karaktär med transporter, varuhantering och tillverkning måste flytta för att deras verksamhet inte är förenlig med bostäder i närheten. Vidare uppmärksammas att det är ont om ledig industrimark eller tomma industrilokaler att erbjuda företagen.

Följande förslag lämnas.

- Översiktsplanens stadsutvecklingsområden måste mer ingående redovisa vad som menas med att arbetsplatser integreras med bostäder. Miljökraven är idag så starka att det knappast går att integrera bostäder med andra arbetsplatser än kontor. Redovisning av vilken typ av lokaler som kan integreras med bostäder.
- De företagsområden vi har idag innehåller bl a störande verksamheter. Om bostäder kommer för nära slutar det ofta med att de boende störs och företagen får flytta och därmed även arbetsplatserna som skapar sysselsättning. I de fall företag måste evakueras måste det finnas planberedskap för vart de ska ta vägen. Staden ska därför ha en beredskap att säkerställa mark för störande verksamheter.
- Gör konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaneunderlagen så att våra politiker, innan beslut fattas, får en tydlig bild av vad som händer med näringslivet när det berörs. En mall för analysen bör tas fram.

- Inför flexibblare användningsbestämmelser i detaljplanerna för en snabbare byggprocess.
- Bygg bostäder på marken där Årstälänken ligger idag. Nära tvärbanan, bra för Årsta och de butiker och hantverkare som finns i stadsdelen. Vägen stängs av när Södra Länken öppnar. Årstafältet är stort nog ändå.
- Tillgång på billiga lokaler är viktigt för nyföretagande och entreprenörskap, vilket ofta är detsamma som lokaler i äldre arbetsområden. Alla arbetsområden behöver inte vara så perfekta.
- Diskutera med Fokus Stockholm (nätverk med fastighetsägare) om uthyrning av små billiga lokaler för små och nya företag.
- Kan marken under broarna utnyttjas på ett bättre sätt?
- HIBY-idéen beträffande hantverkshus bör åter väckas till liv.
- Stadsplanekommittén och Svensk Handel bör vara med i planeringen av detaljhandelsanordningar i nya områden. Målet är att verka för ökad konkurrens.

Vi kan instämma i mycket av småföretagsdelegationens iakttagelser och förslag. Tillväxtdokumentet kan sägas bekräfta att markanvändningskonkurrensen i staden är hög.

Stockholm har totalt ett 25-tal företagsområden varav de flesta även innehåller industriinriktade verksamheter.

Stadsutvecklingsområdena

Översiktsplanen redovisar 12 stadsutvecklingsområden som är aktuella för ny stadsbebyggelse. Områdena är av två huvudtyper, dels äldre industriområden och dels områden vid viktiga knutpunkter i trafiksystemet.

De 12 områdena utgörs av Hammarby Sjöstad, Lövholmen-Liljeholmen-Årstadal, Centrala Älvsjö, Gullmarsplan-Globen-Slakthusområdet, Alvik, Bromsten-Spångalunda, Mariehäll-Brommafältet-Ulvsunda, Nordvästra Kungsholmen, Norra station, Västra City-Barnhusviken, Husarviken och Värtan-Frihamnen.

Stadsutvecklingsområdena utgör Stockholms främsta utbyggnadsresurs för en blandad och varierad stadsbebyggelse med bostäder, arbetsplatser och service. Översiktsplanens stadsbyggnadsstrategi innebär att byggandet framöver främst kommer att ske inom dessa områden. Utbyggnaden avses ske i takt med att näringslivets struktur förändras.

Inom de flesta stadsutvecklingsområden pågår program- och planarbeten för främst ny bostadsbebyggelse och i några områden pågår idag omfattande nybyggnation.

Vid de omfattande planläggningsinsatser som föregår exploateringen av områdena är det en grundläggande utgångspunkt att få ett effektivare markutnyttjande i avsikt att frigöra redan exploaterad mark för bostadsbyggande. Ofta blir resultatet av de avvägningar som staden gör att företag av industriell karaktär inte kan beredas fortsatt lokalisering till dessa områden. Om de inte kan flytta till stadens mer renodlade industriområden får de söka sig utanför kommungränsen.

Övriga industriområden

Några av de övriga områdena utgörs av traditionella industriområden där det hittills inte varit aktuellt att integrera med bostäder t ex Lunda och Skrubba. Öster om Lunda (norra Solhem) pågår för övrigt en omfattande utbyggnad av bostäder på industrimark i det s k Gunneboprojektet. Inom andra industriområden pågår olika utredningar och programarbeten för att komplettera områdena med bostäder. Ett exempel på detta är Vinsta där företagen för övrigt starkt motsätter sig en omfattande bostadsutbyggnad som kan innebära olika restriktioner för verksamhetsutövarna.

Det bör framhållas att stadens företagsområden av industriell karaktär avsiktligt är planerade för att fungera som ett slags "uppsamlingsområden" för företag som bedriver verksamheter vilka – med nödvändighet - medför olika grad av störningar.

Begränsad industrimarksreserv

Återstående planlagd, icke upplåten industrimark i staden är främst belägen i Lunda och Skrubba och uppgår idag endast till runt 150 000 m² BTA totalt. Terminalområdet (enl. ÖP) väster om Lunda utmed Bergslagsvägen kan inte tas i anspråk förrän Förbifart Stockholm har byggts men behovet finns sedan länge. Skrubba, etapp 2, är ännu inte planlagd men det finns än så länge ledig mark i etapp 1.

Markreserven för industriändamål i staden är således starkt begränsad. Denna brist utgör, som vi framhållit i olika sammanhang, ett betydande problem vid evakuering av företag från de områden som planeras för bostadsändamål. Det bör även nämnas att det finns en mycket stor efterfrågan på arrendemark för olika verksamheter. Kontoret kan endast i undantagsfall tillgodose dessa önskemål eftersom arrendemarken efterhand tas i anspråk för ny bebyggelse och lämpliga markområden för nya arrendeupplåtelser saknas inom staden.

Beträffande lokalanvändningen kan nämnas att det för närvarande endast finns ca 100 lediga lokalobjekt för industriändamål i Stockholm. Detta kan jämföras med de över 2000 kontorslokaler som samtidigt finns för uthyrning. Detta indikerar bl a att utnyttjandegraden och efterfrågan på industrilokaler är hög.

Övrigt

Vi har inget emot delegationens förslag att en mall för **konsekvensanalyser** för näringslivet i detaljplaner tas fram. Förslaget om **flexibla planbestämmelser** är vi också positiva till. Bostäder på **Årstalänken** är nu äntligen på gång (pga 20-K projektet).

Vi skulle gärna upplåta den sista industrimarken i Lunda för en **hantverksby** e dyl om någon intressent anmäler sig. Vi får då och då förfrågningar om små tomter för ca 200 - 300 m² lokaler som vi inte kan tillmötesgå.

Vi är positiva även till förslaget om **ökad konkurrens** vid detaljhandelsetableringar. Detta är ledstjärnan vid stadens satsning på att få in nya lågprisbutiker i bostadsnära lägen i olika delar av staden.

4. Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov

5. Tillväxtovalen

Tillväxtdokumentets förslag rör inte direkt gatu- och fastighetsnämndens ansvarsområden.

6. Infrastruktur och bostäder

I Tillväxtdokumentet sägs att det största hindret mot stockholmsregionens tillväxt är att infrastrukturen inte byggts ut i takt med befolkningsökningen. Vi delar i allt väsentligt den uppfattningen.

Sjöfart

Förslag läggs bl a om att bevara och utveckla hamnverksamheten i Stockholm.

Vi anser att delar av hamnområdena i staden lämpar sig bättre för annan verksamhet. Vilken omfattning som sådan omvandling kan få och vilka hamnverksamheter som bör finnas kvar bör prövas från fall till fall.

I sammanhanget kan nämnas att Styrelsen för Stockholms Hamn AB (STOHAB) 2002-11-12, i samband med behandling av ärendet "remiss från stadsbyggnadskontoret angående program för planering av området Hjorthagen-Värtahamnen-Frihamnen-Loudden", uppmanade kommunstyrelsen att tillsammans med landstinget, länsstyrelsen, näringslivet och Stockholms Hamn AB utveckla en strategi för att tillgodose regionens behov av hamnkapacitet.

Med anledning av denna begäran beslöt kommunfullmäktige 2004-03-15 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att, i samråd med berörda kommuner och aktörer, ta fram en hamnstrategi för Stockholm.

I kommunstyrelsens utlåtande 2004:31 framhåller föredragande borgarrådet Roger Mogert (s) att Stockholm är en hamnstad och ska utvecklas som sådan. Vidare anges bl a följande.

Då detta ärende har aktualiserats till följd av en potentiell konflikt mellan två målsättningar som Stockholms stad ställt upp - ökat bostadsbyggande och en utveckling av hamnverksamheten - är det också uppenbart att det finns andra aktörer än STOHAB inom Stockholms stad som måste engageras i utvecklandet av en hamnstrategi, exempelvis stadsbyggnadsnämnden och gatu- och fastighetsnämnden.

Stadsledningskontoret bör få i uppdrag att utveckla en hamnstrategi för Stockholms stad. Den bör inrymma en strategi för samarbete med olika aktörer, både inom och utom kommunen.

Trafikåtgärder

Förslag läggs bl a om följande.

- Då endast 40 procent av bussfilerna är upplåtna för taxi, bör fler kollektivfiler upplåtas för taxi.
- Inrätta LaLo-gruppen igen (lastnings- och lossningsgruppen).
- Förläng och anpassa distributionstiderna till mottagarnas villkor.

Dessa förslag har behandlats av oss i tjänsteutlåtande 2004-03-09 med anledning av skrivelse från Sten Nordin (m) – Tillväxt Stockholm. Vi framhåller där sammanfattningsvis följande.

1) Trafikering med taxi i körfält reserverade för fordon i linjetrafik

Kontoret föreslår att policyn GFN tog beslut om 2003-02-04 ska kvarstå.

För ytterligare information hänvisas till det tjänsteutlåtande (Dnr 02-332-1904) som GFN:s beslut baseras på.

2) Återinrätta lastnings- och lossningsgruppen

GFK ska se över möjligheten att återskapa Lalo om än i annan form då det inte längre ingår i kommunens uppgifter att granska lastnings- och lossningsmöjligheten. Ansvarvaret ligger nu hos byggherren, (PBL från 1995).

3) Utöka tillåtna tider för varutransporter i innerstaden

Kontoret föreslår att ett försök om förlängda tider för varutransporter undersöks tillsammans med ett antal berörda aktörer inom området för city.

Kontoret återkommer till nämnden med ett konkret förslag.

Parkering

Följande föreslås.

- Genomför en ny parkeringsutredning för innerstaden med tyngdpunkt på näringslivets och handelns behov av besöks- och kundparkering.
- Höj parkeringsnormen vid nyproduktion.
- Höj boendeparkeringsavgifterna och bygg fler och bättre infartsparkeringar.

Flera av dessa förslag är redan tillgodosedda eller på gång.

I vårt nyssnämnda tjänsteutlåtande 2004-03-09 föreslår vi att ”Parkeringsstrategi för Stockholms city” som är under arbete redovisas för nämnden efter sommaren.

Vad gäller parkeringsnormen, eller parkeringstalet som det numera benämns, beslutade stadsbyggnadsnämnden 2004-02-19 om ändrade parkeringstal. För t ex bostäder i innerstaden höjdes parkeringstalet från 0,48 till 0,55 bilplatser per lägenhet. Under den tidigare beredningen hade gatu- och fastighetskontoret stött stadsbyggnadskontorets förslag om en höjning till 0,75 bp/lgh, något som gatu- och fastighetsnämnden 2003-11-25 inte ansåg rimligt.

I samband med den justering av parkeringsavgifterna som kommer att ske under året kommer avgifterna och parkeringstiderna vad gäller gatuparkering anpassas så att

de på ett bättre sätt tar hänsyn till olika gators karaktär, bland annat affärsgatornas behov av bättre omsättning på parkeringsplatser.

Frågan om infartsparkering behandlades av gatu- och fastighetsnämnden 2004-03-02. Gatu- och fastighetskontoret hade i tjänsteutlåtande 2003-12-22 tagit upp infartsparkeringsfrågan med anledning av skrivelser från (s), (v), (mp) och (kd). I utlåtandet anfördes bl a följande.

Inom staden finns ca 3.400 platser och i övrigt i regionen cirka 7.500 platser. Under den kommande femårsperioden riskerar cirka 40 % av platserna inom staden att försvinna till förmån för annan verksamhet bl.a. bostäder. Inom staden svarar, med något undantag, stadens parkeringsbolag för alla infartsparkeringar. SL lämnar investeringsbidrag till de berörda kommunerna för byggande och kommunen står för drift och underhåll.

En lämplig lokalisering av infartsparkeringar är där köerna börjar på infartsvägarna mot innerstaden, under förutsättning att där finns anslutande kollektiva färdmedel. En annan lämplig lokalisering kan vara vid bussterminaler, tunnelbane- och pendeltågstationer längre ut i regionen.

Kostnaderna för investering samt drift och underhåll kan förväntas bli höga om väl belägna och attraktiva infartsparkeringar skall kunna iordningställas. För att lämpliga insatser kring infartsparkeringar skall komma till stånd krävs det ett tydligt huvudmannaskap. Banverket och Vägverket har tilldelats ett sektorsansvar för respektive transportslag, som innefattar även infartsparkering. Landstinget genom SL har kollektivtrafiken på sin lott inom regionen. Huvudmannaskapet och utvecklingen av infartsparkeringssystemet kan därför lämpligen handhas av Vägverket, Banverket och SL i någon lämplig konstellation.

Nämnden godkände kontorets utlåtande som svar på skrivelserna och uppdrog åt kontoret att initiera en regional överläggning om nya infartsparkeringar. Därutöver anförde nämnden följande.

Behovet av infartsparkeringar i Stockholm är stort. Försöket med trängselavgifter med förväntad ökning av antalet kollektivtrafikanter förutsätter också möjligheter att parkera bilen på strategiska punkter i ytterstaden i närheten av kollektivtrafikknutpunkter. Infartsparkeringar liksom kollektivtrafik är en regional fråga och det är lämpligt att fortsätta ett samarbete med kranskommunerna, SL och övriga berörda angående behovet av infartsparkeringar.

Nyttoparkering

Förslag läggs om att införa ett förlängt nyttoparkeringstillstånd för de företag som jobbar med underhåll och reparation av fastigheter.

Vi har fått i uppdrag av nämnden att se över villkoren för nyttoparkeringstillstånd. Förslaget om att vissa grupper skulle kunna medges en längre uppställningstid kommer att beaktas då förslaget till nya villkor tas fram.

Cykelbanor

Förslag läggs om att se över cykelplanen och flytta/bygg cykelbanorna till mindre trafikerade parallellgator eller till parkerna.

Vi har en tid övervägt att se över Cykelplan 98 för Stockholms innerstad och kommer att inleda en sådan översyn. För att verka för ett ökat och säkert cyklande är det av största vikt att skapa ett sammanhängande, gent, tillgängligt och trafiksäkert cykelvägnät.

Däremot ser vi inte mindre trafikerade parallellgator eller parker som ett realistiskt alternativ för den övergripande cykeltrafiken i innerstaden. Cykellösningarna på huvudgatorna skapar enligt tidigare utvärderingar inte några problem vad gäller framkomligheten för biltrafiken eller minskad möjlighet till angöring.

Trafik- och gatumiljöplaner

Förslag läggs om att skynda på översynen och koncentrera den i första hand till åtgärder som ger bättre framkomlighet och som går snabbt att genomföra.

Översynen av trafikplanerna för innerstaden pågår. Exempelvis har vi i tjänsteutlåtande 2004-03-25 redovisat ett antal förslag till åtgärder avseende Trafikplan Södermalm.

Vad gäller bättre framkomlighet kan nämnas att huvudmålen med försöket med trängselskatter i Stockholmstrafiken under 2005 och 2006 är att minska trängseln, öka framkomligheten och förbättra miljön. Syftet är att pröva om miljöavgifter kan bidra till ett effektivare trafiksystem.

Trafikkommittén

Förslag läggs om att Trafikkommitténs arbetsformer och verksamhet ses över tillsammans med deltagarna och regleras i en instruktion, eller dylikt. Bl a bör kommitténs verksamhetsområde utökas till att gälla *alla* gator, torg och platser i hela staden som är viktiga för framkomlighet och tillgänglighet. Även rutiner för mer genomarbetade konsekvensanalyser för näringslivet av förslagen måste utvecklas.

Trafikkommittén är sedan länge ett samrådsforum på tjänstemannaplanet för frågor rörande trafikanläggningar och lokala trafikföreskrifter på huvudgatunätet. I kommittén ingår, förutom GFK, Polisen, SL, Brandförsvaret, NTF, Stockholms Läns Bussbranschförbund, Nyttotrafiken, Miljöförvaltningen, Cykelfrämjandet, Svenska Taxiförbundet, Stockholms Handelskammare och PRO. Kommitténs syfte och arbetsformer sågs senast över i november 2003 och godkändes då av kommitténs deltagare enligt bilaga.

Vi ser för vår del inget behov av att ånyo se över kommitténs verksamhet. Som framgår av bilagan är det många trafikfrågor som tas upp och diskuteras på kommitténs möten. Och det är inte bara huvudgatunätet som berörs utan även t ex Trafikpla-

nera brukar regelmässigt tas upp. Det ska också framhållas att alla parter kan väcka frågor i kommittén.

7. Mångfald med tillgänglig arbetskraft

Tillväxtdokumentets förslag synes endast i begränsad utsträckning röra gatu- och fastighetsnämndens ansvarsområden.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade den 29 april 2004 att översända och återropa detta tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Magnus Hellström* och ledamöterna *Anne Wompa* och *Daniel Somos* (alla m), bilaga 1.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 13 april 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har tillsänt bl. a. Liljeholmens stadsdelsnämnd remiss för yttrande av Stockholms Näringslivskontor AB:s ärende gällande Småföretagsdelegationens tillväxtdokument. Yttrandet skall senast den 2004-05-01 skickas till kommunstyrelsen. Materialet i rapporten har utarbetas av Stockholms Stads Småföretagsdelegation. Näringslivskontoret poängterar att Småföretagsdelegationen har formulerat texten i dokumentet och att textavsnitten står för delegationens medlemmar. Näringslivskontoret tar endast ställning till de i rapporten föreslagna åtgärderna. Stadsdelsförvaltningen instämmer i Näringslivskontorets bedömning att flertalet av förslagen går att genomföra och att dessa kan ge en positiv effekt på Stockholms utveckling.

Förvaltningens synpunkter

I Liljeholmen finns ett väl fungerande näringsliv med både större och mindre företag från olika sektorer. I stadsledningskontorets förslag till vision för söderort framstod näringslivet i Liljeholmen som ett föredöme.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i Näringslivskontorets bedömning att flertalet av förslagen går att genomföra och att dessa kan ge en positiv effekt på Stockholms utveckling.

Förvaltningen vill också påpeka vikten av att en utbyggd förskola ger möjlighet att frigöra arbetskraft till bl.a. näringslivets behov.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 20 april 2004 att överlämna och åberopa förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av ledamoten *Helen Jäderlund Eckardt m fl (fp)*, bilaga 1.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 31 mars 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

I huvudsak är de föreslagna punkterna i dokumentet Tillväxt Stockholm bra. En koppling till tidigare beslutade program och mål saknas dock. Delar av dokumentet borde kunna integreras med stadens näringslivsprogram och även synkroniseras med stadens miljöprogram och skulle då samstämmigt kunna bidra till en långsiktigt hållbar utveckling för Stockholm.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Särskild vikt har lagts på de delar som har beröring med förvaltningens verksamhetsfält. En allmän kommentar till dokumentet lämnas inledningsvis.

En förstärkt satsning på möjligheterna till etablering och tillväxt för företag i Stockholm ser förvaltningen som positivt. Nätverket med småföretagen som en plattform är enligt förvaltningen en förutsättning för att få upp rätt frågor på dagordningen.

Många av de föreslagna åtgärds punkterna i dokumentet är bra och kan leda till förbättringar för företagen. Förvaltningen vill samtidigt poängtera vikten av att förankra frågorna i stadens olika nämnder och styrelser för att få långsiktighet i frågorna. Punkterna bör därvid utsättas för en bredare förankringsprocess innan de fastslås. En viktig del i en sådan förankringsprocess är att integrera valda delar i stadens näringslivsprogram "Företagsplats Stockholm". De föreslagna punkterna bör även bygga på en helhetssyn där de olika målsättningarna är i fas med andra program och mål i staden.

Ett exempel på detta är kopplingar till det av kommunfullmäktige beslutade miljöprogrammet. Genom ett aktivt miljöarbete kan konkurrensfördelar skapas både för Stockholm som plats och för företagens verksamhet. Miljö och tillväxt behöver inte stå i motsatsförhållande. Ren luft, snabba allmänna transporter och närhet till natur gör Stockholm mer attraktivt.

Dokumentets förslag skulle mot denna bakgrund vinna på att synkroniseras med stadens miljöprogram för ett mer samstämmigt arbete mot en hållbar utveckling för Stockholm. Näringslivet är många gånger en föregångare i miljöarbetet och Sverige är framstående inom miljöteknik och många innovativa företag etablerar sig i Stockholmsregionen. Miljöprogrammet kan ses som ett stöd för nya och etablerade företag med miljöambitioner. De långsiktiga målen i Miljöprogrammet gynnar företag med eget miljöarbete.

Förvaltningen vill särskilt lyfta fram följande punkter i Tillväxt Stockholm som delvis berör förvaltningens verksamheter och som bör prioriteras i stadens näringslivsarbete:

Stockholmsandan

Förslaget om att uppmana nämnder och styrelser att beskriva sitt arbete när det gäller att stärka utveckling och etablering av företag är bra. En stödfunktion för att stötta företag bör finnas centralt när det gäller att stärka företagens utveckling förslagsvis inom näringslivskontoret. Det är viktigt att funktionen marknadsförs så att den är allmänt känd bland företagen.

Förkortade kommunala ledtider

När det gäller attityder gentemot företagen bland vissa myndighetsfunktioner håller förvaltningen delvis med. Staden har genom de nyligen inrättade lotsfunktionerna tagit ett steg mot att bli med företagervänligt. Ett sätt för staden att råda bot på attitydproblemen kan vara att utveckla lotsfunktionerna så att företagen kan vända sig till dem om de har synpunkter vid kontakter med stadens verksamheter. Kanske det bör finnas motsvarande lotsfunktioner även i fackförvaltningarna och statliga verk m.fl. som kan stötta företagen om de blir felbehandlade? Lotsarna kan också arbeta med frågorna i den egna verksamheten.

Att det ska bli enklare och snabbare att få kommunala tillstånd ser förvaltningen som en självklarhet.

Lokalförsörjning i hela staden

Stadens företagsområden måste bevaras och utvecklas. I vissa fall kan det vara bra med en mer diversifierad bebyggelse i företagsområdena men utvecklingen måste ske på företagens villkor. Vissa delar av företagsområdena bör reserveras för tyngre och störande verksamheter. På detta område är det viktigt att spelreglerna inte ändras när de väl är fastlagda. Förvaltningens ståndpunkt är att Vinsta företagsområde skulle vinna på viss utbyggnad av bostäder men utbyggnaden får inte ske på bekostnad av näringslivets utveckling. Det måste fortfarande finnas möjligheter för störande verksamheter i andra delar av området.

Förslaget om konsekvensanalyser för näringslivet vid detaljplaner anser förvaltningen är bra liksom en ökad flexibilitet i användningsbestämmelserna i detaljplaner.

Staden bör även som det föreslås på olika sätt, bland annat genom planarbetet, verka för en ökad konkurrens inom detaljhandelsområdet och dagligvaruhandeln i stadens alla delar.

Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov

Förslaget om att stadens ledande branscher bör formulera hur utbildningsbehovet ser ut är bra. Staden bör bidra genom att stötta denna process.

Stadsdelsförvaltningen kan bidra i arbetet med att utveckla olika modeller för samverkan mellan näringsliv-skola-högskola. Ett sådant arbete bedrivs redan i

Vinstområdet, det kan med fördel utvecklas vidare till att bli en förebild för andra delar av staden.

Tillväxtovalen

De punkter som enligt stadsdelsförvaltningen bör prioriteras är att upprätta en tydlig kommunikationsstrategi och i anslutning till det ta fram ett marknadsföringsmaterial.

Infrastruktur och bostäder

En fungerande infrastruktur är viktig om stadens skall fungera som tillväxtmotor. Förvaltningen delar uppfattningen om att förbättrade förbindelser mellan stadens olika delar måste ha hög prioritet. Tillgängligheten och kommunikationen mellan stadens olika delar kan dock inte enbart lösas genom att bygga fler vägar. Kollektivtrafik och andra alternativ till bilen måste ha hög prioritet även fortsättningsvis. Staden kan verka för att öka möjligheterna för dem som inte absolut måste använda bilen att välja andra färdssätt så att utrymme skapas för dem som inte har något val. Det är vidare viktigt att på olika sätt arbeta för en jämnare fördelning av trafikmängderna över dygnet så att trafikinfarkt undviks.

Förslaget om att överväga alternativa sätt att finansiera vissa infrastruktursatsningar är bra.

Förvaltningen vill passa på att tillägga att underhållet av dagens gatu- och vägnät i många delar är undermåligt och behöver förbättras.

Utbyggnaden av cykelbanor måste fortsätta i hela staden, cykeln kan för många bli ett alternativ till bilen eftersom de flesta bilresor inom staden idag är kortare än 5 km. Satsning på ökad cykling bör även fortsättningsvis ges hög prioritet, förvaltningen delar dock uppfattningen om att det i vissa fall kan bli nödvändigt att förändra cykelbanorna så att trängselsproblem för biltrafiken och den tunga nyttotrafiken undviks.

Omarbetande av trafik och gatumiljöplanerna är positivt men det bör ske för hela staden och inte enbart för innerstaden.

Mångfald och tillgänglig arbetskraft

Förslagen är bra och viktiga dock bör det klargöras vad som menas med vägvisarfunktioner. En vägvisarfunktion kan förslagsvis använda invandrare som lyckats som positiva förebilder och mentorer. Undervisningen i svenska kan förslagsvis utformas så att den innehåller avsnitt med praktisk inriktning.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslutade den 22 april 2004 som svar på remissen i huvudsak åberopa det av förvaltningen upprättade tjänsteutlåtandet, samt att därutöver anföra följande.

Många av de frågor som småföretagsdelegationen lyfter fram är sådana som inte ingår i stadsdelsnämndens ansvarsområden. För att underlätta för det lokala näringslivet att nå fram till rätt offentlig instans kan stadsdelsnämndens

uppgift vara att uppmuntra till att inrätta näringslivsråd. I rådet kan aktuella frågor lyftas och råd och förslag till fortsatt hantering av frågorna diskuteras.

Vid nybyggnation av bostadsområden bör större vikt läggas vid planering av lokaler för kommersiell och offentlig service samt kontors- och industrilokaler. Stadsdelsnämnden i Katarina-Sofia kommer att ha möjligheter till det vid nybyggnationen i kvarteret Persikan.

Reservation anfördes av *Margareta Björk m fl* (m), *Fredrik Lundin m fl* (fp) och *Patrik Holmberg* (kd) mot nämndens beslut till förmån för eget yrkande, bilaga 1.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 7 april 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har tillsänt bl.a. Katarina-Sofia stadsdelsnämnd remiss för yttrande över Stockholms näringslivskontor AB:s ärende gällande Småföretagsdelegationens tillväxtdokument. Materialet i rapporten har utarbetas av Stockholms stads Småföretagsdelegation. Stadsdelsförvaltningen instämmer i näringslivskontorets bedömning att flertalet av förslagen går att genomföra och att dessa kan ge en positiv effekt på Stockholms utveckling.

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen instämmer i näringslivskontorets bedömning att flertalet av förslagen går att genomföra och att dessa kan ge en positiv effekt på Stockholms utveckling.

Enligt förvaltningens uppfattning kan processen för ansökan om upplåtelse av mark till uteserveringar förenklas om besluten flyttas från polisen till stadsdelsnämnden. En förutsättning är då att förvaltningen får resurser så att ärendena kan handläggas snabbt och effektivt.

Förvaltningens erfarenheter av näringslivsfrågor härrör sig i första hand från planeringsarbetet i Hammarby sjöstad. Där har bristen på en samsyn och samordning när det gäller handeln i staden varit ett problem. Troligen skulle servicen för invånarna också ha befräjas om Nacka och Stockholms kommuner haft möjlighet att samplanera sin service.

Förvaltningens erfarenheter av planering för handelns villkor i nybyggnationsområden är att frågan får för lite uppmärksamhet. Det räcker inte med att, så som sker i Hammarby sjöstad, ge möjlighet till etablering av företag i bostadshusens bottenvåningar. Förvaltningen ansluter sig till delegationens synpunkt att handeln bör vara involverad i detaljplanläggningen av nya områden. Då kan värdefull kunskap om företagets villkor påverka utformningen av t.ex. tilltänkta handelsplatser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt den 25 maj 2004 att som svar på remissen till kommunstyrelsen föreslå att i huvudsak tillstyrka remissen.

Reservation anfördes av ledamoten *Magnus Hellström m fl* (m), bilaga 1.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande av den 7 maj 2004 innehåller följande.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig huvudsakligen positiv till de förslag som Småföretagardelegationen redovisar i sin rapport. Förslagen är resultatinriktade och kan säkert bidra till ett gynnsammare småföretagarklimat. Rapporten redovisar dock lösningar utifrån ett särintresse. Detta medför att svåra målkonflikter inte lyfts fram.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är först och främst en tillsynmyndighet med uppgift att kontrollera att verksamhetsutövare inom Stockholms stad följer aktuell miljö- och hälsoskyddslagstiftning. Det huvudsakliga och övergripande målet som nämnd och förvaltning, efter möjlighet, eftersträvar är en hållbar utveckling. Att stimulera tillväxten i Stockholm är viktigt men får enligt förvaltningens mening aldrig innebära att gällande miljö- och hälsoskyddslagstiftning åsidosätts eller att tillväxten blir kontra-produktiv mot målet hållbar utveckling.

Delegationens förslag är framförallt av politisk karaktär varför förvaltningen inte känner sig direkt berörd. Med hänvisning till det som nämnts ovan vill förvaltningen således mana till försiktighet och eftertanke så att satsningen på tillväxt gynnar och stöder en utveckling mot hållbarhet i enlighet med stadens inriktningsmål och inte tvärtom.

RESERVATIONER M.M.

Näringslivsnämnden

Reservation anfördes av Mikael Söderlund m fl (m) enligt följande.

Stockholms Näringslivskontor AB beslutar att

1. godkänna Näringslivskontorets förslag till beslut
2. därutöver anför följande

Socialdemokraternas skattechock och avgiftshöjningar har lett till en hemmagjord depression i Stockholm. De senaste rapporterna tecknar en i stort samstämmig bild av en rejäl uppförsbacke för företagen i Stockholmsregionen. Redan i våras visade Företagarnas småföretagarbarometer konjunkturläget i länet är det sämsta sedan mätningarna började 1985. Sedan dess har än dystrare siffror tillkommit. Under 2003 ökade konkurserna med 13 procent, nyföretagandet sjönk och antalet arbetslösa ökade kraftigt. Värst drabbas Stockholms ungdomar och invandrare. Ungdomsarbetslösheten i Stockholm ökade under 2003 med över 35 procent, totalt går nu över 2 000 unga stockholmare utan jobb och lika många till går på socialbidrag. I flera invandrartäta stadsdelar har det samtidigt skett en kraftig ökning av antalet arbetslösa utomnordiska medborgare, totalt har arbetslösheten i denna grupp ökat med hela 14 procent.

Denna verklighet är väsensskild från de löften och målsättningar som socialdemokraternas så stolt flaggade med före valet 2002. Till raden av svikna löften angående biltullar, bostäder, förskolegrupper och friskolor kan vi lägga ytterligare ett – det svikna löftet om ett växande Stockholm med minskade klyftor.

Det allvarliga läget kräver en ny politik för ett Stockholm som växer. Vi moderater är beredda att ta Stockholm ur krisen genom att stödja i princip samtliga av Småföretagardelegationens förslag. Vi uppmanar samtidigt socialdemokraterna att överge sin tillväxtfientliga politik och säga ja till näringslivets förslag. Menar socialdemokraterna allvar med allt tal om tillväxt måste de agera i dessa frågor.

Reservation anfördes av Petter Odmark (fp) och Karl Bern (fp) enligt följande.

Stockholms Näringslivskontor AB föreslås besluta

- att delvis bifalla Näringslivskontorets förslag till beslut
- att därutöver anför följande:

Stockholm är i dag en stad som går stora utmaningar till mötes med trafikproblem, bostadsbrist, skattehöjningar, ökad arbetslöshet och besparingar inom kärnverksam-

heterna. Som extra lök på laxen ligger skatteutjämningen. Det behövs offensiva åtgärder för att få fart på tillväxten i huvudstaden.

Skattehöjning

Den sammantagna skattehöjningen i landstinget och staden får konsekvenser för tillväxten i Stockholmsregionen. De tusenlappar som människor nu tvingas betala i höjd inkomstskatt hade istället kunnat spenderas på konsumtion. På så sätt hade den inhemska konsumtionen kunnat dämpa något av lågkonjunkturs effekter. Stockholm befinner sig just nu i en nedåtgående spiral där höjda skatter och avgifter bidrar till att förvärra problemen istället för att avhjälpa dem.

Skatteutjämning slår hårt mot Stockholm

Låg tillväxt i Stockholm är skadligt, inte bara för staden och länets invånare utan även för övriga landet. Prognosen för år 2004 är att Stockholm stad kommer att få 740 miljoner kronor mindre i skatteintäkter. Av dessa minskade intäkter drabbar omkring 140 miljoner kronor Stockholm. Resten, ca 600 miljoner, är pengar som annars skulle gått till andra kommuner genom inkomstutjämningsystemet. Om det går dåligt för Stockholm blir det mindre att omfördela till andra.

Stadsmakterna, det vill säga regering och riksdag, gör allt för att hindra Stockholms expansion. Genom ett helt orimligt skatteutjämningsystem, där välskötta kommuner med låg kommunalskatt straffas och oattraktiva kommuner med hög kommunalskatt gynnas, dräneras Stockholm sakta men säkert på skattemedel. Det är knappast en tillfällighet att borgerligt styrda kommuner oftast missgynnas av systemet medan socialistiskt styrda kommuner gynnas. I praktiken innebär systemet att varje nyinflyttad innebär en ökad kostnad för staden istället för tvärtom.

Regeringens stockholmsfientlighet drabbar inte bara Stockholm. Stockholmsregionen är hela Sveriges tillväxtmotor och en minskad tillväxt i vår region leder inte till ökad tillväxt i andra regioner, tvärtom.

Det nya förslaget till utjämningsystem innebär få glädjeämnen för Stockholm. Det svåröverskådliga systemet tar fortfarande inte hänsyn till de högre kostnadslägen som finns i staden.

Fler konkurser och dåligt företagarklimat

Under perioden januari till juli år 2003 har antalet företagskonkurser i Stockholm ökat med 15 procent jämfört med samma period år 2002. Motsvarande siffra för hela riket är 6 procent. Totalt gick 1 597 företag i Stockholms län i konkurs första halvåret under 2003 och 1 391 stycken under motsvarande tid 2002, enligt UC.

Det nya styret i staden har fört med sig att företagsamheten i Stockholm nu går på sparlåga. Företag i vår region har större problem än i andra regioner. Arbetslösheten ökar. Ett gott näringslivsklimat är en förutsättning också för en väl fungerande offentlig sektor. En övergripande målsättning för Stockholms stad måste därför vara att medverka till ett klimat där nya företag kan bildas och de gamla växa och utvecklas.

Den nuvarande majoriteten underlättar inte näringslivsklimatet genom att nedläggningshota Bromma flygplats. Folkpartiet menar att Bromma flygplats ska vara kvar även efter år 2011. Genom att sätta ned foten i denna fråga kan investeringar göras i flygplatsen.

Dyra biltullar

Ett av de tydligaste löftessveken är införandet av biltullar. Hela ärendet är skandalöst. Valsvek blev straffskatt. Biltullarna kommer framförallt att drabba människor med lägre inkomster, utan tjänstebilar och förmånsbilar. Drygt 30 procent av alla bilister i bilkö i rusningstrafik är personer som tjänar mindre än 18 000 kronor per månad, enligt Transek. Det är dessa låginkomsttagare som biltullarna är tänkta att tränga undan.

Sannolikt kommer biltullar inte bara innebära privatekonomiska försämringar utan även medföra negativa konsekvenser för näringslivet. Näringslivskontoret pekar i sitt remissvar till kommunstyrelsen på ett flertal problem. Om stadens ledning tog ansvar för näringslivets utveckling skulle studier om hur avgifterna kommer att påverka näringslivet ha genomförts. Men en sådan konsekvensanalys är inte genomförd.

Minskad inflyttning

Inflyttningen till Stockholm har minskat. Det har flera orsaker. Den främsta är svårigheten att få tag på ett boende. Ytterligare en orsak som leder till minskad inflyttning är fastighetsskatten som i praktiken tar sig alltmer groteska former och gör det omöjligt för många barnfamiljer att bosätta sig i regionen.

Bostadskön för studenter är rekordlång. Trots detta väljer socialdemokraterna att fortsätta jippon med skatteskrapan istället för att lösa problemet. Socialdemokraternas producerar världens dyraste studentbostäder genom köpet av Skatteskrapan. Detta är helt sanslöst, oseriöst och ett svek mot studenterna. Kostnaden för de nyproducerade studentlägenheterna i Kista är 17 000 kronor per kvadratmeter. Kostnaden för produktionen av studentlägenheter i Skatteskrapan blir minst det dubbla. Studenterna offras för en tom symbolpolitik.

Värtahamnen

Värta-området kan bli ett nytt spännande tillskott till Stockholms utveckling. Här kan byggas höga hus i kvartersstruktur och ge Stockholm ett betydande tillskott av bostäder, service och arbetsplatser. Uppemot 25 000 nya bostäder kan byggas här. Ett varmt företagsklimat förutsätter både fler bostäder och en fungerande hamn. Vi tror att det går att kombinera bostäder med sjöfart i Värtahamnen.

Läringsutbildningar

Folkpartiet vill inrätta yrkesinriktade program där eleverna avlägger yrkesexamen vid utbildningens slut, exempelvis fordonsmekaniker. Programmen ska förbereda de elever som vill börja arbeta direkt efter gymnasiet för yrkeslivet. Dessa elever behöver inte läsa samma kurser som de elever som vill studera vidare på högskolan. Möjligheten till teoretiska studier ska dock erbjudas samtliga elever och ska kunna variera

mellan de olika programmen. Många yrkesinriktade utbildningar kan bli mera specialiserade. I nära samarbete med branschorganisationerna kan mål som är viktiga för olika yrken arbetas fram. På det sättet blir yrkesutbildningen mera kvalificerad.

Vi vill skapa en modern, flexibel lärlingsutbildning där skolan och arbetslivet delar utbildningsansvaret. Många branscher, exempelvis byggbranschen, efterfrågar i dag en sådan utbildning för exempelvis murare och snickare. Eleverna tillbringar en del av tiden i skolan, en del i arbetslivet. Utbildningen bör avslutas med ett prov och leda till en lärlingsexamen.

Stopp för privata alternativ

Den nuvarande majoriteten stoppar aktivt privata alternativ. När avtal med entreprenörer går ut återkommunaliseras verksamheten. Sedan socialdemokraterna tog över ansvaret för äldreomsorgen tillsammans med vänsterpartiet och miljöpartiet har förutsättningarna kraftigt försämrats för Stockholms privata alternativ inom hemtjänst och boende. Det innebär att den mest grundläggande formen av medbestämmande - att få välja var man vill bo och vem som ska hjälpa en hemma - urholkas i takt med att valfriheten stegvis försämras.

Bolag i kommunal regi

När staden ägnar sig åt näringsverksamhet innebär det också att stockholmarna tvingas ta affärsmässiga risker. Vi menar att kommuner ska inte bedriva spekulativ verksamhet med skattebetalarnas pengar. Aktiebolag finns i svensk lagstiftning som ett instrument för att hantera riskkapital på en kommersiell marknad. Kommuner har andra arbetsuppgifter. Det är principiellt förkastligt att skattepengar äventyras i kommersiella projekt. Eventuella förluster i den kommunala företagsamheten medför också ökade utgifter för stockholmarna.

Den kommunala bolagsformen för offentlig skattefinansierad verksamhet innebär dessutom att de demokratiska kraven på insyn och möjlighet till rättslig prövning åsidosätts. Kommunal verksamhet genom kommunala företag innebär därmed ett åsidosättande av demokratiska rättigheter. Insynen i verksamheten begränsas kraftigt och den demokratiska rätten att överklaga beslut upphävs. Det finns såldes starka skäl för att rensa ut i Stockholm stads bolagsdjungel. Staden bör omedelbart verka för försäljning och avveckling av bolagen.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Lotta Edholm (fp), Mats G. Nilsson (m) och Kerstin Rossipal (kd) enligt följande.

Att stadsbyggnadsnämnden i huvudsak bifaller kontorets förslag, samt därutöver anför följande.

Stockholm är i dag en stad som går stora utmaningar till mötes med trafikproblem, bostadsbrist, skattehöjningar, ökad arbetslöshet och besparingar inom kärnverksamheterna. Som extra lök på laxen ligger skatteutjämningen. Det behövs offensiva åtgärder för att få fart på tillväxten i huvudstaden.

Skattehöjning

Den sammantagna skattehöjningen i landstinget och staden får konsekvenser för tillväxten i Stockholmsregionen. De tusenlappar som människor nu tvingas betala i höjd inkomstskatt hade istället kunnat spenderas på konsumtion. På så sätt hade den inhemska konsumtionen kunnat dämpa något av lågkonjunktursens effekter. Stockholm befinner sig just nu i en nedåtgående spiral där höjda skatter och avgifter bidrar till att förvärra problemen istället för att avhjälpa dem.

Skatteutjämning slår hårt mot Stockholm

Låg tillväxt i Stockholm är skadligt, inte bara för staden och länets invånare utan även för övriga landet. Prognosen för år 2004 är att Stockholm stad kommer att få 740 miljoner kronor mindre i skatteintäkter. Av dessa minskade intäkter drabbar omkring 140 miljoner kronor Stockholm. Resten, ca 600 miljoner, är pengar som annars skulle gått till andra kommuner genom inkomstutjämningssystemet. Om det går dåligt för Stockholm blir det mindre att omfördela till andra.

Stadsmakterna, det vill säga regering och riksdag, gör allt för att hindra Stockholms expansion. Genom ett helt orimligt skatteutjämningssystem dräneras Stockholm sakta men säkert på skattemedel. Det är knappast en tillfällighet att borgerligt styrda kommuner oftast missgynnas av systemet medan socialistiskt styrda kommuner gynnas. I praktiken innebär systemet att varje nyinflyttad innebär en ökad kostnad för staden istället för tvärtom.

Regeringens stockholmsfientlighet drabbar inte bara Stockholm. Stockholmsregionen är hela Sveriges tillväxtmotor och en minskad tillväxt i vår region leder inte till ökad tillväxt i andra regioner, tvärtom.

Fler konkurser och dåligt företagarklimat

Under perioden januari till juli år 2003 har antalet företagskonkurser i Stockholm ökat med 15 procent jämfört med samma period år 2002. Motsvarande siffra för hela riket är 6 procent. Totalt gick 1 597 företag i Stockholms län i konkurs första halvåret under 2003 och 1 391 stycken under motsvarande tid 2002, enligt UC.

Det nya styret i staden har fört med sig att företagsamheten i Stockholm nu går på sparlåga. Företag i vår region har större problem än i andra regioner. Arbetslösheten ökar. Ett gott näringslivsklimat är en förutsättning också för en väl fungerande offentlig sektor. En övergripande målsättning för Stockholms stad måste därför vara att medverka till ett klimat där nya företag kan bildas och de gamla växa och utvecklas.

Den nuvarande majoriteten underlättar inte heller näringslivsklimatet genom att hota med nedläggning av Bromma flygplats år 2011.

Dyra biltullar

Ett av de tydligaste löftessveken är införandet av biltullar. Hela ärendet är skandalöst hanterat. Valsvek blev straffskatt. Biltullarna kommer framförallt att drabba människor med lägre inkomster, utan tjänstebilar och förmånsbilar. Drygt 30 procent av alla bilister i bilkö i rusningstrafik är personer som tjänar mindre än 18 000 kronor per månad, enligt Transek. Det är dessa låginkomsttagare som biltullarna är tänkta att tränga undan.

Sannolikt kommer biltullar inte bara innebära privatekonomiska försämringar utan även medföra negativa konsekvenser för näringslivet. Näringslivskontoret pekar i sitt remissvar till kommunstyrelsen på ett flertal problem. Om stadens ledning tog ansvar för näringslivets utveckling skulle studier om hur avgifterna kommer att påverka näringslivet ha genomförts. Men en sådan konsekvensanalys är inte genomförd.

Minskad inflyttning

Inflyttningen till Stockholm har minskat. Det har flera orsaker. Den främsta är svårigheten att få tag på en bostad. Ytterligare en orsak som leder till minskad inflyttning är fastighetsskatten som i praktiken tar sig alltmer groteska former och gör det omöjligt för många barnfamiljer att bosätta sig i regionen.

Bostadskön för studenter är rekordlång. Trots detta väljer socialdemokraterna att fortsätta jippon med Skatteskrapan istället för att lösa problemet. Socialdemokraternas producerar världens dyraste studentbostäder genom köpet av Skatteskrapan. Detta är helt sanslöst, oseriöst och ett svek mot studenterna. Kostnaden för de nyproducerade studentlägenheterna i Kista är 17 000 kronor per kvadratmeter. Kostnaden för produktionen av studentlägenheter i Skatteskrapan blir minst det dubbla. Studenterna offras för en tom symbolpolitik.

Värtahamnen

Värta-området kan bli ett nytt spännande tillskott till Stockholms utveckling. Här kan byggas höga hus i kvartersstruktur och ge Stockholm ett betydande tillskott av bostäder, service och arbetsplatser. Ett gynnsamt företagsklimat förutsätter både fler bostäder och en fungerande hamn. Vi tror att det går att kombinera bostäder med sjöfart i Värtahamnen.

Kommunal näringsverksamhet

När staden ägnar sig åt näringsverksamhet innebär det också att stockholmarna tvingas ta affärsmässiga risker. Vi menar att kommuner ska inte bedriva spekulativ verksamhet med skattebetalarnas pengar. Kommuner har andra arbetsuppgifter. Kommunen skall framför allt garantera en god skola, barn- och äldreomsorg. Det är principiellt förkastligt att skattepengar äventyras i kommersiella projekt. Eventuella förluster i den kommunala näringsverksamheten medför också ökade utgifter för stockholmarna. Staden bör omedelbart verka för försäljning av kommunala näringsverksamheter. Det bör också poängteras att socialdemokraternas restriktiva inställning till bygglov mins-

kar antalet arbetstillfällen inom byggsektorn samt övriga privata näringsverksamheter som ej tillåts starta.

Från ord till handling

Finansborgarrådet har vid flera tillfällen uttalat sig positivt om delegationens arbete och förslag och konstaterat att det mesta skall genomföras. Det är därför dags att gå från ord till handling och nu börja motarbeta den hemmagjorda lågkonjunktur som majoritetens politik åsamkat Stockholm.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Björklund m fl (fp) och tjänstgörande ersättaren Hardy Hedman (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Reservation mot utbildningsnämndens beslut anfördes av ledamoten Mikael Söderlund m fl (m) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

1. att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut, samt
2. att förvaltningen får i uppdrag att ta fram förslag på nya lärlings- och yrkesutbildningsprogram
3. att därutöver anför följande:

Socialdemokraternas skattechock och avgiftshöjningar har lett till en hemmagjord depression i Stockholm. De senaste rapporterna tecknar en i stort samstämmig bild av en rejäl uppförbacke för företagen i Stockholmsregionen. Redan i våras visade Företagarnas småföretagarbarometer konjunkturläget i länet är det sämsta sedan mätningarna började 1985. Sedan dess har än dystrare siffror tillkommit. Under 2003 ökade konkurserna med 13 procent, nyföretagandet sjönk och antalet arbetslösa ökade kraftigt. Värst drabbas Stockholms ungdomar och invandrare. Ungdomsarbetslösheten i Stockholm ökade under 2003 med över 35 procent, totalt går nu över 2 000 unga stockholmare utan jobb och lika många till går på socialbidrag. I flera invandrartäta stadsdelar har det samtidigt skett en kraftig ökning av antalet arbetslösa utomnordiska medborgare, totalt har arbetslösheten i denna grupp ökat med hela 14 procent.

Denna verklighet är väsensskild från de löften och målsättningar som socialdemokraternas så stolt flaggade med före valet 2002. Till raden av svikna löften angående biltullar, bostäder, förskolegrupper och friskolor kan vi lägga ytterligare ett – det svikna löftet om ett växande Stockholm med minskade klyftor.

Det allvarliga läget kräver en ny politik för ett Stockholm som växer. Vi moderater är beredda att ta Stockholm ur krisen genom att stödja i princip samtliga av Småföretagardelegationens förslag. Vi uppmanar samtidigt socialdemokraterna att överge sin tillväxtfientliga politik och säga ja till näringslivets förslag.

Detta gäller även Småföretagardelegationens förslag inom utbildningsnämndens ansvarsområde och inte minst förslaget att erbjuda förbättrade möjligheter till yrkes- och lärlingsutbildning. Förvaltningen bör därför ges i uppdrag att återkomma med förslag på nya lärlings- och yrkesutbildningsprogram för att erbjuda förbättrade utbildningsmöjligheter för Stockholms elever.

Gatu- och fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Sten Nordin (m), Berthold Gustavsson (m), Ulf Friedebäck (fp), Martina Lind (fp), Mats Rosén (kd) och Helena Bonnier (m) enligt det av vice ordföranden Sten Nordin m fl (m) samt ledamöterna Ulf Friedebäck m fl (fp) och Mats Rosén (kd) gemensamt framställda yrkandet enligt följande.

Mot bakgrund av den allvarliga situation Stockholm befinner sig i är det angeläget att åtgärder vidtas för att få fart på tillväxten. Skatteutjämningsystemet, stora kommunala och landstingskommunala skattehöjningar, avgiftshöjningar och biltullar har sammantaget skapat ett läge där tillväxten, och på sikt välståndet, är allvarligt hotad i huvudstaden. Vi kan nu konstatera hur arbetslösheten stiger, nyföretagandet minskar och antalet konkurser ökar. Stockholm är inte längre den tillväxtmotor som drar Sverige framåt.

De förslag som presenteras i Småföretagardelegationens tillväxtdokument är, till allra största del, positiva och skulle kunna bidra till att öka tillväxten i Stockholm. Det är av den anledningen viktigt att staden så snart som möjligt börjar implementera förslag och åtgärder som presenterats av delegationen. Det är allvarligt att det enda förslag som majoriteten valt att hantera snabbt handlar om chockhöjd boendeparkering, vilket inte ens borde funnits med i listan över tillväxtfrämjande åtgärder i Stockholm.

Finansborgarrådet har vid flera tillfällen uttalat sig positivt om delegationens arbete och förslag och konstaterat att det mesta skall genomföras. Det är därför dags att gå från ord till handling och nu börja motarbeta den hemmagjorda lågkonjunktur som majoritetens politik åsamkat Stockholm.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Hellström och ledamöterna Anne Wompa och Daniel Somos (alla m) till förmån för det egna förslaget enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att:

1. I huvudsak återropa och översända tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Därutöver anför följande:

Tillväxtdokumentet är i stora stycken bra, men lämnar också mycket i övrigt att önska. Man bortser exempelvis från stadens egen direkta påverkan på näringslivsklimatet i staden. Majoriteten har allvarligt försämrat näringslivsklimatet i staden genom de skattehöjningar och kraftiga avgiftshöjningar, särskilt riktade mot småföretagare, som man beslutat om.

Vidare är det också alltför vanligt att en omfattande okänslighet och brist på förståelse för småföretagarnas villkor uppvisas. Ett dagsfärskt exempel på detta är de trakasserier som korvkioskägaren på Liljeholmstorget utsätts för då han utan vettiga skäl efter många år ska vräkas från torget.

Slutligen behöver stadsdelsnämndernas roll för samspelet med stadens företagare redas ut ordentligt.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamot Helen Jäderlund Eckardt m fl (fp) enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkade att nämnden skulle besluta följande:

1. Delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Därutöver anför

Skattehöjning och skatteutjämning slår hårt mot Stockholm.

Stockholm är idag en stad som går stora utmaningar till mötes med trafikproblem, bostadsbrist, skattehöjningar, ökad arbetslöshet, skatteutjämning, trängselskatter och besparingar inom kärnverksamheterna. Det behövs offensiva åtgärder för att få fart på tillväxten i huvudstaden. Stockholm befinner sig nu i en nedåtgående spiral där höjda skatter och avgifter bidrar till att förvärra problemen istället för att avhjälpa dem.

Låg tillväxt i Stockholm är skadligt, inte bara för staden och länets invånare utan även för övriga landet. Prognosen för år 2004 är att Stockholm stad kommer att få 740 Mkr mindre i skatteintäkter. Om det går dåligt för Stockholm blir det mindre att omfördela till andra.

Skatteutjämning

Stadsmakterna d.v.s. regering och riksdag, gör allt för att hindra Stockholms expansion. Genom ett helt orimlig skatteutjämningssystem dräneras Stockholm sakta men säkert på skattemedel. Det nya förslaget till utjämningssystem innebär få glädjämnen för Stockholm. Det svåröverskådliga systemet tar fortfarande inte hänsyn till det höga kostnadsläge som finns i staden.

Fler konkurser och dåligt företagsklimat

Under perioden januari till juli år 2003 har antalet företagskonkurser i Stockholm ökat med 15 % jämfört med samma period år 2002. Motsvarande siffra för hela riket är 6%.

Vänstermajoriteten i staden har fört med sig att företagsamheten i Stockholm nu går på sparlåga. Företag i vår region har större problem än i andra regioner. Arbetslösheten ökar. Ett gott näringslivsklimat är en förutsättning också för en väl fungerande sektor. En övergripande målsättning för Stockholm stad måste därför vara att medverka till ett klimat där nya företag kan bildas och de gamla växa och utvecklas.

Trängselskatter

Ett av de tydligaste löftessveken är införandet av trängselskatter. Dessa kommer att drabba framförallt människor med lägre inkomster, utan tjänstebilar och förmånsbilar. Drygt 30% av alla bilister i rusningstrafiken är personer som tjänar mindre än 18 000 kr per månad. Sannolikt kommer trängselskatter inte bara innebära privatekonomiska försämringar utan även medföra negativa konsekvenser för näringslivet.

Minskad inflyttning

Inflyttningen till Stockholm har minskat vilket har flera orsaker. Bostadsbristen och den höga fastighetsskatten gör det omöjligt för många att bosätta sig i regionen.

Stopp för privata alternativ

Vänstermajoriteten stoppar aktivt privata alternativ och återkommunaliserar verksamheten.

Kommunala bolag

När staden ägnar sig åt näringsverksamhet innebär det också att stockholmarna tvingas ta affärsmässiga risker. Folkpartiet liberalerna anser att kommuner inte ska bedriva spekulativ verksamhet med skattebetalarnas pengar. Det finns starka skäl för att se över stadens kommunala bolag.”

Särskilt uttalande gjordes av ledamot Catharina Hillerström m fl (m) och vice ordförande Fredrik Wallén (kd) enligt följande.

Vi överlämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Margareta Björk m fl (m), Fredrik Lundin m fl (fp) och Patrik Holmberg (kd) till förmån för eget yrkande enligt följande.

Förslag till beslut

att bifalla Småföretagardelegationens tillväxtdokument,
att under hösten inbjuda till ett öppet möte om företagande med Småföretagardelegationens tillväxtdokument som grund
samt att därutöver anföras:

Den socialistiska majoriteten, som säger sig vilja utveckla den lokala demokratin, har i denna remiss haft ett utmärkt tillfälle att utveckla den när det gäller kontakten med företagare i stadsdelen.

Om Stockholm som tillväxtregion ska kunna fortsätta måste majoriteten inse att detta bara kan ske genom bättre företagsklimat. Istället utarmas regionen genom skatteutjämningssystemet, höjda kommunal- och landstingsskatter och införandet av trängselskatter. Lägre skatter, förenklade regler och en större positiv inställning till huvudstaden från Riksdagens sida måste till – det är det och endast det som skapar grund för reell tillväxt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Magnus Hellström (m) som yrkade att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta följande.

1. delvis tillstyrka remissen
2. därutöver anföras följande.

Det finns goda ansatser i rapporten väl värda att ta fasta på, men mycket mer saknas. En fullständig och trovärdig tillväxtpolitik förutsätter att de stora offentliga bördor som bärs av företagen tas med i analysen.

Under socialdemokraterna har många avgifter chockhöjts, och som tillsammans med de kraftiga skattehökningarna tynger ner den tillväxtpotential som finns bland stockholmsföretagen.

Reservation anfördes av ledamoten Björn Ljung (fp) enligt följande.

Att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta

1. att som svar på remissen översända och åberopa följande.

Mot bakgrund av den allvarliga situation Stockholm befinner sig i är det angeläget att åtgärder vidtas för att få fart på tillväxten. Skatteutjämnningssystemet, stora kommunala och landstingskommunala skattehöjningar avgiftshöjningar och biltullar har sammantaget skapat ett läge där tillväxten, och på sikt välståndet, är allvarligt hotat i huvudstaden. Vi kan nu konstatera hur arbetslösheten stiger, nyföretagandet minskar och antalet konkurser ökar. Stockholm är inte längre den tillväxtmotor som drar Sverige framåt.

Många av de förslag som presenteras i Småföretagardelegationens tillväxtdokument är positiva och skulle kunna bidra till en ökad tillväxt. Därför är det viktigt att staden så snart som möjligt börjar implementera förslag och åtgärder som presenteras av delegationen.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut påverkar på många sätt förutsättningarna för tillväxt och företagande. Tyvärr är ofta denna påverkan negativ. Genom att hårdra och övertolka miljökrav, normer och myndighetsbeslut hämmas det bostadsbyggande som är så nödvändigt för regionen. Ett annat exempel är majoritetens negativa inställning till parkeringsnormen som påverkar möjligheten till företagsetableringar och kontorsbyggen.

Stockholm behöver en ny tillväxtpolitik där en god miljö och tillväxt kombineras. Ett första steg bör vara att uppvakta regeringen för att få en ändring av de tillväxthämmande och storstadsfientliga delarna av miljölagstiftningen.

Det är dags att gå från ord till handling och nu börja motarbeta den hemmagjorda lågkonjunktur som majoritetens politik åsamkat Stockholm.

Tillväxt Stockholm

Den senaste tiden har flera rapporter kommit som visar att tillväxten och konjunkturen försämrats i Stockholm.

Historiskt sett har Stockholm större förmåga att stå emot kriser, och förhoppningarna om en snar vändning är fortfarande oförminskad hos många. Inte minst talar faktorer som historiskt hög tillväxt samt ett starkt diversifierat näringsliv för att huvudstaden normalt bör ha de bästa förutsättningarna att kunna återhämta sig.

Men nu växer oron för att den efterlängtda återhämtningen den här gången kommer av sig. Därför har Småföretagsdelegationen satt i gång ett tillväxtprojekt vars mål är att lyfta huvudstadsregionen till att bli norra Europas främsta tillväxtregion.

Sju arbetsgrupper har var för sig arbetat med att identifiera åtgärder/uppdrag som ryms inom stadens fögderi. Åtgärderna redovisas på följande sätt: Resultaten redovisas grupp för grupp tematiskt efter varandra. Åtgärdsförslag som inte ligger inom stadens ansvarsområde redovisas separat.

- 1, Stockholmsandan
- 2, Förkortade kommunala ledtider
- 3, Lokalförsörjning i hela staden
- 4, Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov
- 5, Tillväxtovalen
- 6, Infrastruktur och bostäder
- 7, Mångfald med tillgänglig arbetskraft

Om förslagen genomförs - samtidigt som den internationella konjunkturen tar fart - tror delegationen att Stockholm kommer återta positionen som norra Europas tillväxtregion.

Men för att få bästa tänkbara utväxling krävs även insatser från statsmakternas sida.

Det handlar bland annat om skatteutjämningsystemets utformning som är förödande för Stockholmsregionen. Och de förslag på förändringar som lagts fram är inte mycket bättre än dagens. Slopade förmögenhetsskatt skulle möjliggöra fler "svenska" investeringar i Stockholm och ett slopande av arbetsgivarnas ansvar för den tredje sjukveckan skulle öka intresset för nyanställningar. Ett effektivt regelförenklingsarbete, inom bl a Simplex, är också viktigt för Stockholmsföretagen. Det handlar också om att säkerställa tillräcklig flygkapacitet i regionen, på Bromma eller någon annanstans. Antalet direktflyglinjer till Arlanda måste också öka. En internationell investerare måste kunna flyga till Stockholm utan att mellanlanda i Köpenhamn. En annan viktig fråga är att säkerställa oljehantering i regionen. På sikt kommer Loudden försvinna. Vad händer därefter?

Tillväxtdokumentet har utformats av Svenskt Näringsliv, Företagarna, Hantverksföreningen i Stockholm, Föreningen för tillväxt, Svensk Handel, Företagsgrupperna i Storstockholm, Stockholms Handelskammare samt ett flertal små- och medelstora företag i Stockholm. Näringslivskontoret har stått för sekreterarskapet.

1 Stockholmsandan

För att alla goda tankar och all god vilja i tillväxtarbetet skall ge frukt krävs en mer positiv och optimistisk anda i Stockholm. Andra regioner har just en sådan lokal- eller regionalpatriotisk anda, men för stockholmaren är detta inte typiskt.

Gruppens struktur för process och resonemang är: Vision – Mål – Vägen dit. Stockholmsandan skall vara en möjlighetsanda!

Vi ser stor vikt i att lyfta fram goda exempel på entreprenörer/företagare, där vi kan få Stockholms politiker att uppmärksamma Stockholmsentreprenörer i det stora eller lilla för att visa att dessa är "Stockholms hjältar". Länken mellan välfärd och tillväxt är oerhört viktig och det vill vi att Stockholms politiker ska uppmärksamma.

Vad kan vi lära oss av alla de entreprenörer som lyckats sätta Stockholm på kartan, exempelvis under IT-eran i slutet av 90-talet. De attraherade kapital, högutbildad arbetskraft och skapade en Stockholmsanda. Vi bör också analysera hur vi kan få media intresserade av att skapa positiva bilder av Stockholms företagare/entreprenörer. Det finns ett stort intresse inom media, men de måste få hjälp, och inte minst känna att detta är en viktig fråga.

Idag ser vi att huvudstaden redan har fördelar såsom mångkulturell miljö, flera huvudkontor och stor akademisk tätthet, men det finns fler styrkor att föra fram. Men hur ser framtidsbilden för Stockholm ut? För att ta reda på det bör staden genomföra en SWOT-analys som redovisar Stockholms styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

Inom ramen för denna aktivitet bör vi ta fram ett "mantra" för Stockholmspolitiker och tjänstemän i staden om varför man skall välja Stockholm som både inkluderar "mjuka värden" som miljö, säkerhet, livskvalitet men också "hårda värden" som tillgång på kapital, högutbildad arbetskraft och inte minst gällande tillgången på kunder/partners. Här är det viktigt att kartlägga vilka överväganden som svenska och internationella företag gör inför en nyetablering/expansion.

- Fråga företagare varför de har valt Stockholm som sin stad (intervjuundersökning).

Hur får vi stadens politiker att enas kring Stockholmsandan? Stockholmsandan ska omfatta alla anställda inom Stockholms stad. Vi vill försöka få förvaltningarna var för sig att få en team-anda kring frågan.

- Bjud in politiska partier från Stadshuset till ett seminarium och en rundabordsdiskussion kring Stockholmsandan.
- Uppmana nämnder och bolagsstyrelser att beskriva hur de i sitt arbete kan göra Stockholm mer attraktivt. Speciellt för att stärka utveckling och etablering av företag.
- Utse ambassadörer för Stockholm som i olika naturliga sammanhang kan marknadsföra staden.

2 Förkortade kommunala ledtider

Attityder

Ett problem för småföretagen är att tjänstemän vid myndigheter inte pratar ”samma språk” som företagaren, dvs tillståndsgivaren förstår inte företagaren och under vilka villkor han verkar. Företag gillar fasta spelregler. Det är därför ett problem att regler och förordningar ofta ändras.

Tjänstemän och inspektörer i Stockholm upplevs också som mer byråkratiska än i grannkommunerna, och flera företagare säger att det är svårt att diskutera med kommunen.

Småföretagsdelegationen har full förståelse för att regelverket måste tillämpas, men det skulle kunna göras på ett mer positivt sätt än idag. Idealet är om tjänstemannen och företagaren försöker diskutera fram en alternativ lösning inom regelverket som passar båda.

- Verka för positivare attityder gentemot näringslivet och för en ökad förståelse för företagets betydelse för Stockholm och tillväxten bland anställda i staden. Hur? Genomför informationsinsatser riktade till kommunens anställda i syfte att förbättra stadens bemötande av näringslivet.

Men det här problemet rör inte bara kommunen. Statliga myndigheter som exempelvis arbetsmiljöinspektionen behöver också arbeta med att bli mer serviceinriktade.

Kortare ledtider

Företagen anser att de kommunala ledtiderna i många fall är långa, men företagen har också en förståelse för att ärenden kan ta tid. Det viktiga är att företagen får information om att ansökan inkommit och hur lång handläggningstiden beräknas vara.

Enklare bygglov över disk ett bra initiativ. Kanske kan genomföras inom andra områden?

- Undersöka om fler kommunala tillstånd över disk kan inrättas.

3 Lokalförsörjning i hela staden

En grundläggande princip i planeringen av nya bostäder i Stockholm är att i första hand bygga på redan använd mark. För näringslivet och företagen får detta direkta konsekvenser genom att bostäder planeras i flera av stadens äldre och väl fungerande företagsområden, exempelvis Vinsta och Örsnäs. Vidare ingår flera äldre företagsområden såsom bl a Ulvsunda, Värtan och Slakthusområdet i det som utpekats som stadsutvecklingsområden. Målet är en långsiktig omvandling av dessa områden till en sk integrerad stadsmiljö med bostäder och arbetsplatser. I praktiken innebär planerna att företag av industriell karaktär med transporter, varuhantering och tillverkning

måste flytta för att deras verksamhet inte är förenlig med bostäder i närheten. De flesta är dock verksamma på den lokala stockholmsmarknaden och är därför helt beroende av att finnas i staden eller dess närhet.

Redan de företagsevakueringar som behövdes för Hammarby Sjöstad gjordes med stora svårigheter och kostnader eftersom det var mycket svårt för staden att hitta nya lokaliseringar för företagen i Stockholm. I framtiden kommer företagsevakueringarna att bli ännu mycket svårare, om inte helt omöjliga. Det är helt enkelt ont om ledig industrimark eller tomma industrilokaler att erbjuda företagen.

Även om det inte i detalj går att förutse hur företagen agerar i den situationen, kan planerna leda till både sämre och dyrare service för stockholmarna och att arbetsplatser lämnar Stockholm. Dessutom får Stockholm också ett mer ensidigt näringsliv.

- Översiktsplanens stadsutvecklingsområden måste mer ingående redovisa vad som menas med att arbetsplatser integreras med bostäder. Miljökraven är idag så starka att det knappast går att integrera bostäder med andra arbetsplatser än kontor. Redovisning av vilken typ av lokaler som kan integreras med bostäder.
- De företagsområden vi har idag innehåller bl a störande verksamheter. Om bostäder kommer för nära slutar det ofta med att de boende störs och företagen får flytta och därmed även arbetsplatserna som skapar sysselsättning. I de fall företag måste evakueras måste det finnas planberedskap för vart de ska ta vägen. Staden ska därför ha en beredskap att säkerställa mark för störande verksamheter.
- Gör konsekvensanalyser för näringslivet i detaljplaneunderlagen så att våra politiker, innan beslut fattas, får en tydlig bild av vad som händer med näringslivet när det berörs. En mall för analysen bör tas fram.
- Inför flexiblare användningsbestämmelser i detaljplanerna för en snabbare byggprocess.
- Bygg bostäder på marken där Årstälänken ligger idag. Nära tvärbanan, bra för Årsta och de butiker och hantverkare som finns i stadsdelen. Vägen stängs av när Södra Länken öppnar. Årstafältet är stort nog ändå.
- Tillgång på billiga lokaler är viktigt för nyföretagande och entreprenörskap, vilket ofta är detsamma som lokaler i äldre arbetsområden. Alla arbetsområden behöver inte vara så perfekta. Diskutera med Fokus Stockholm (nätverk med fastighetsägare) om uthyrning av små billiga lokaler för små och nya företag.
- Kan marken under broarna utnyttjas på ett bättre sätt?
- HIBY-idéen beträffande hantverkshus bör åter väckas till liv.
- Stadsplanekommittén och Svensk Handel bör vara med i planeringen av detaljhandels-etableringar i nya områden. Målet är att verka för ökad konkurrens.

Åtgärder som staden inte själv kan påverka

- Hantverkslokaler är en bristvara. Skydda hantverksanpassade lokaler vid omvandlingar från hyresrätt till bostadsrätt. Diskutera med SBC om att uppmuntra bostadsrättsföreningar att hyra ut till hantverkare och småverkstäder.

4 Bättre anpassning av utbildningssystemet till näringslivets behov

De senaste decenniernas brist på praktiska utbildningar i Sverige har medfört att medelåldern hos landets hantverkare är mycket hög. I Sveriges behövs cirka 100 000 nyutbildade hantverkare fram till år 2010, bara för att täcka pensionsavgångar i branscherna.

En av orsakerna till det akuta läget är att den gamla formen för lärlingsutbildning med kollektivavtal i princip slutat fungera. En annan är att kommunaliseringen av gymnasieskolan lett till en konkurrenssituation där de ”dyrare” yrkesförberedande utbildningarna ofta får stryka på foten för studieförberedande.

Resultatet av utvecklingen innebär att många av de ca 300 hantverksyrkena hotar att dö ut, ett problem som på sikt kommer utgöra en flaskhals för näringslivet och småföretagens expansion.

I Sverige saknas idag en fungerande lärlingsutbildning. De praktiska programmen på gymnasiet är endast av yrkesförberedande karaktär och en naturlig fortsättning saknas ofta. Det går inte heller att svara upp mot 300 yrken inom gymnasiesystemet. Därför behövs en ny form av lärlingsutbildning i första hand för vuxna. Det är hos denna grupp som efterfrågan är som störst och andra utbildningsalternativ saknas.

En riktad satsning på detta område är en av de enskilt viktigaste åtgärderna för att befrämja tillväxten i Stockholm och regionen.

- Öppna upp för en grundläggande praktisk yrkesutbildning för vuxna i Stockholm och att utbildningen är arbetsplatsförlagd.
- När detta kommit igång kan samma modell fungera som påbyggnadsutbildning efter gymnasiet.

Utbildningsförvaltningen.

Förmågan att utveckla ny kunskap har blivit en förutsättning för att klara en allt hårdare internationell konkurrens. Företags kunskapsbehov kan tillgodoses genom rekryterad kvalificerad arbetskraft och genom utbyte mellan akademisk forskning och utbildning. För att skapa förutsättningar för företag att möta kunskapsbehoven är utbildnings- och forskningssystemen av avgörande betydelse. Staden ansvarar för bl a grund- och gymnasieskola medan staten svarar för den högre utbildningen och forskningen.

Ett väl fungerande utbildningssystem i regionen är nödvändigt för att kunna behålla företag som är verksamma, locka utländska företag och få till stånd nyföretagande.

- Stadens ledande branscher bör formulera hur utbildningsbehovet ser ut för respektive bransch.

Branscher som efterfrågar arbetskraft får ta initiativ. Snk, och utbildningsförvaltningen lyssnar.

- Uppmuntra studenter att välja naturvetenskapliga ämnen.
- Hitta olika modeller för att öka samverkan mellan näringsliv – skola – högskola.
- Uppvakta regeringen med budskapet att omvandla Södertörns högskola till universitet.

5 Tillväxtovalen

Stockholms företag opererar med framgång på strategiska marknader i vår omvärld. Men hur kan dessa marknader förbättras? Vad kan staden göra för att Stockholmsregionens företag får gagn av den stora marknaden som ”Tillväxtovalen” utgör? Hur kan klustertänkandet förädlas? Hur kan hamnens och Arlandas förbindelser utvecklas?

Till en början bör Stockholms branschstruktur kartläggas och dess kluster fastställas.

Stockholmsregionen är välkänt för sitt nyskapande affärsklimat som drar till sig företag inom bl a IT, biotech, miljö och finanssektorn. Här finns också ledande företag inom design, mode och kultursektorn. Exemplet är många på nationella och internationella satsningar som visar på regionens framtidspotential. För att stadens näringslivsinsatser ska bli verkfulla krävs det att klusterbilden förankras i stadens organisation.

Regionalt i Stockholm

- Utse ansvarig för varje bransch (kluster).
- Skapa en strukturerad samverkan inom klustren genom klustermöten.
- Ansvara för att kompetensväxling mellan klustren uppnås.
- I samverkan med respektive kluster utröna vilken forskning och utbildning som krävs för att skapa/bibehålla position.

Marknadsföra Stockholms branschstruktur:

- Upprätta en tydlig kommunikationsstrategi.
- Se till att budskapet kommer ut till andra kommuner i regionen och andra offentliga organ.
- Ta fram ett marknadsföringsmaterial som kan tillhandahållas för de som marknadsför Stockholm (inkl företagen).

Ta initiativ för ett regionalt innovationssystem:

- Få till stånd samverkan mellan befintliga institutioner på innovationsområdet i regionen.

Tillväxtovalen (södra Finland, S:t Petersburg och Baltikum)

- Ta initiativ till kompetens och företagsmässa för att lyfta fram Stockholmsregionens företag och att de andra regionerna i Tillväxtovalen också marknadsför sig.
- Åstadkomma samverkan och kraftsamling med andra regionala satsningar österut.

6 Infrastruktur och bostäder

Det största hindret mot stockholmsregionens tillväxt är att infrastrukturen inte byggts ut i takt med befolkningsökningen. Trafikmängderna ligger nu mycket nära, eller över kapacitetstaket. Samtidigt hänger trafik och tillväxt intimt samman. Ökad rörlighet skapar förutsättningar för tillväxt och tillväxt genererar trafik. Om Stockholm även i framtiden skall kunna vara Sveriges tillväxtmotor måste infrastrukturen byggas ut så att hela regionen kan fungera som en enda bostads- och arbetsmarknad. Den pågående regionförstoringen fordrar också goda transportmöjligheter i hela regionen.

Näringslivet i Stockholm är sedan många år överens om vilka investeringar i ny väg- och spårkapacitet som behöver genomföras för att regionen skall växa och utvecklas. För att påskynda genomförandet kan alternativ finansiering diskuteras för vissa projekt.

Infrastruktur

Sjöfart

- Bevara och utveckla hamnverksamheten i Stockholm.
- Beckholmen behövs som varv för sjöfarten i Stockholmsregionen.

Trängselavgifter

Samtliga näringslivsorganisationer i Stockholm motsätter sig det planerade försöket med trängselavgifter. Vi gör bedömningen att trängselavgifterna är tillväxthämmande och minskar regionens attraktivitet för företagsetableringar genom att regionen splittas i lokala delregioner. Avgifterna bidrar inte heller till att lösa regionens trafikproblem. I stället kommer avgifterna förmodligen att förvärra trängseln på Essingeleden och andra leder runt innerstaden där trafikproblemen redan nu är som störst.

Om försöket ändå skulle komma till stånd, måste det ske en kontinuerlig och trovärdig utvärdering av avgifternas konsekvenser för handeln och varudistributionen, för företagsetableringar, för personalrekryteringen och för andra faktorer av betydelse för

tillväxten i Stockholm. Vidare måste avgiftsinkomsterna användas för investeringar i infrastrukturen i staden och regionen.

- Småföretagsdelegationen tillsätter en särskild grupp som kontinuerligt följer och utvärderar trängselavgifternas effekter på näringslivet och tillväxten.

Trafikåtgärder

- Då endast 40 procent av bussfilerna är upplåtna för taxi bör fler kollektivfiler för taxi upplåtas.

Lastning och lossning

Tidigare fanns en referensgrupp som granskade ny- och ombyggnader så att lastning och lossning, uppställning av väntande taxibilar, och dylikt fungerade. Gruppen är nedlagd sedan några år. Nu visar det sig att dessa krav inte längre tillmäts samma betydelse i många projekt, exempelvis Filmstaden och Clarion Hotell.

- Inrätta LaLo-gruppen igen (lastnings- och lossningsgruppen).

Varudistribution

De tillåtna tiderna för varutransporter i innerstaden har blivit allt snävare. Ofta har butiker och restauranger inte öppet på den tillåtna tiden och måste därför ha extra personal för att ta emot varorna.

- Förläng och anpassa distributionstiderna till mottagarnas villkor.

Parkering

Bristen på P-platser för korttidsparkering för kund- och besöksparkering är akut på många håll i innerstaden. För handeln har värdet av en P-plats vid Fridhemsplan beräknats till 1 miljon kr per år (summan faller ju längre p-platsen ligger från handeln). För några år sedan gjorde staden en inventering av P-platser på gatan och i garage. Inventeringen visade att många p-platser i garage användes till annat.

- Genomför en ny parkeringsutredning för innerstaden med tyngdpunkt på näringslivets och handelns behov av besöks- och kundparkering.
- Höj parkeringsnormen vid nyproduktion.
- Höj boendeparkeringsavgifterna och bygg fler och bättre infartsparkeringar

Nyttoparkering

Nyttoparkeringstillståndet gäller bara i två timmar därefter måste bilen flyttas.

- Inför ett förlängt nyttoparkeringstillstånd för de företag som jobbar med underhåll och reparation av fastigheter.

Cykelbanor

Cykelbanorna på huvudgator som Sveavägen, Hornsgatan, Sankt Eriksgatan och andra huvudgator minskar utrymmet för trafiken och begränsar platserna för kund- och besöksparkering. De målade cykelfälten är en trafikfara för alla.

- Se över cykelplanen och flytta/bygg cykelbanorna till mindre trafikerade parallellgator eller till parkerna.

Cykelplanen gäller.

Trafik- och gatumiljöplaner

Gatu- och fastighetskontoret håller på att omarbete trafik- och gatumiljöplanerna för innerstaden avseende bl a nya parkeringsanläggningar på tomtmark, öppna avstängda gator, dubbelriktning av gator och utbyggnad av cykelbanor/cykelfält.

- Skynda på översynen och koncentrera den i första hand till åtgärder som ger bättre framkomlighet och som går snabbt att genomföra.

Trafikkommittén

Trafikkommittén är ett opolitiskt samrådsorgan med Handelskammaren, Svensk Handel, Taxi, SL, Nyttotrafikkommittén, Cykelfrämjandet och PRO. I kommittén skall gatu- och fastighetskontoret informera om planerade ombyggnader på huvudgatorna i innerstaden. Kommitténs synpunkter skall sedan redovisas i gfk:s förslag till gatu- och fastighetsnämnden.

- Trafikkommitténs arbetsformer och verksamhet bör ses över tillsammans med deltagarna och regleras i en instruktion, eller dylikt. Bl a bör kommitténs verksamhetsområde utökas till att gälla *alla* gator, torg och platser i hela staden som är viktiga för framkomlighet och tillgänglighet. Även rutiner för mer genomarbetade konsekvensanalyser för näringslivet av förslagen måste utvecklas.

Investeringar och åtgärder som inte staden själv kan påverka

- Norra länken, Österleden, Förbifart Stockholm, Norrortsleden, Södertörnleden, E 18 – Kymplingelänken, fortsatt kapacitetshöjning på E 4 och på infarterna till innerstaden, förlängning av tvärbanan från Alvik till Kista och Solna samt från Hammarby Sjöstad till Slussen, förlängning av T-banan från Kungsträdgården över Djurgården till Nacka och Citybanan.

Bostäder

Ingångsbostäder

Bristen på bostäder är hämmande för tillväxten i Stockholm. Mest angeläget är att komma tillrätta med bristen på billiga ingångslägenheter för bl a personer utifrån som fått arbete i Stockholm och för ungdomar som vill bo kvar eller studera i Stockholm.

- Bygg bostäder för alla målgrupper, även billiga ingångsbostäder.

Åtgärd som inte staden själv kan påverka

Ökad andrahandsuthyrning är ett sätt att snabbt få fram fler ingångsbostäder. Enligt många bedömare skulle många fler dåligt använda bostäder och delar av bostäder hyras ut i andra hand om reglerna vore enklare och attraktivare.

- Effektivisera användningen av det befintliga bostadsbeståndet genom att göra det enklare och mer attraktivt att hyra ut lagligt i andra hand.

7 Mångfald med tillgänglig arbetskraft

Problem att rekrytera kvalificerad personal är ett hinder för tillväxt. Den arbetskraftsbrist som vi idag kan skönja inom vissa branscher kommer att bestå och antas accelerera i samband med de stora pensionsavgångarna mellan 2006-2012. Samtidigt kan man konstatera att omkring 200 000 människor i Stockholms län står utanför arbetsmarknaden. Bland dessa är personer födda utanför Norden kraftigt överrepresenterade.

För Stockholmsregionens framtida konkurrenskraft och tillväxt är det avgörande att bättre ta tillvara kompetensen bland invandrare och kraftfullt motverka olika typer av etnisk diskriminering. Det vilar ett stort ansvar på Stockholm stad och regionens övriga kommuner att bidra till en ökning av sysselsättningen i socialt utsatta områden och främja näringslivets behov av utbildad arbetskraft. Det handlar också om att undanröja institutionella hinder, effektivisera flyktingmottagning, förbättra svenskundervisningen och, till sist men inte minst, förändra attityder till mångfald i platsen Stockholm.

Sammanfattningsvis är det angeläget att Stockholms stad:

- Arbetar med de långa perspektiven vad gäller demografi och mångfald samt framtida arbetskraftsförsörjning i "platsen Stockholm".
- Förbättrar och hitta nya modeller för undervisning i svenska för invandrare.
- Effektiviserar flyktingmottagandet.
- Förstärker och synliggör olika typer av vägvisarfunktioner för invandrade entreprenörer och idébärare.
- Arbetar med att få till stånd fler praktikbaserade handledda utbildningar.

- Förstärker studie- och yrkesvägledarna i skolorna - SYV – i invandratäta områden, t ex genom att skapa nätverk med kopplingar till det lokala näringslivet.
- Arbeta med inställningar och attityder kring mångfaldsfrågor i samtliga verksamheter.
- För att snabbt få ut invandrare på arbetsmarknaden: Inrätta väl fungerande valideringssystem av så att utbildningsinsatsen läggs på rätt nivå.